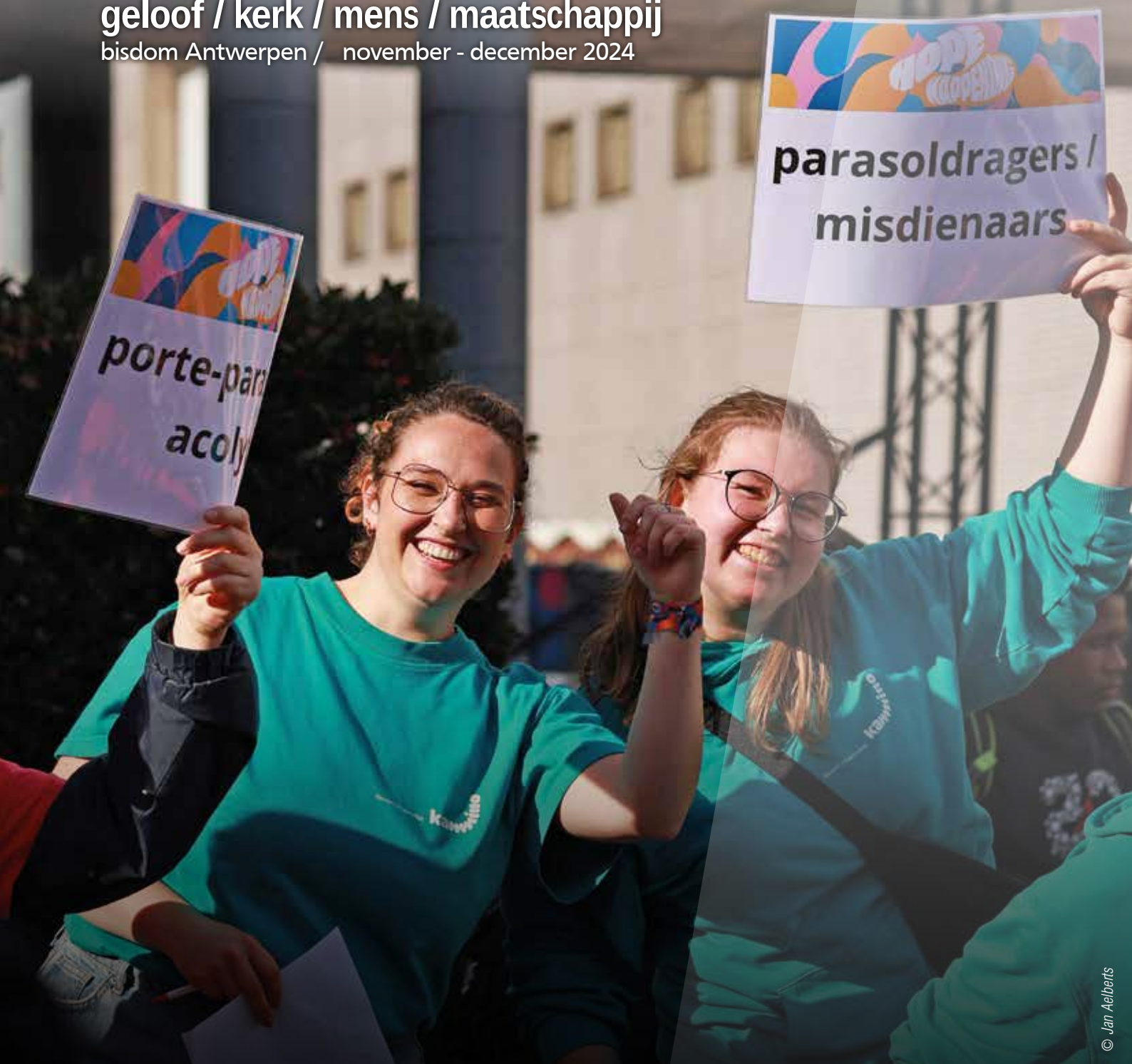

relevant

geloof / kerk / mens / maatschappij
bisdom Antwerpen / november - december 2024

© Jan Nelberts

VOLODYMYR HRESHCHUK
TOT PRIESTER GEWIJD

PASTOOR:
EEN JOBOMSCHRIJVING

HOE OMGAAN MET
WIE VERLOREN LOOPT?

PAUS FRANCISCUS
BEZOECT ONS LAND

Relevant - Nummer 6
TWEEMAANDELIJKS
november - december 2024

Afgiftekantoor 2099
Antwerpen X – P 914402
www.relevant-bisdomantwerpen.be

ISSN-nummer
2294-7620

> **Op de cover:** Kaminojongeren van ons bisdom stroopten de mouwen van hun nieuwe Kamino-hoodies op om iedereen de weg te wijzen tijdens de viering met paus Franciscus in het Koning Boudewijnstadion.

INHOUD

Woord van de bisschop	3
Pastoor, een jobomschrijving	4
Kerk in verandering.	
De Korintiërs groeten de huiskerken in Rome ...	12
1+1 gratis.	
Volodymyr Hreshchuk is tot priester gewijd	14
Kiosk	16
In de kijker:	
Vrede en vriendschap in Charly's spoor	19
Lerenslang: In één ruk uitgelezen	20
Doorkijk:	
Hoe ga je om met wie verloren loopt?	21
Jongerenkatern	22
Was jij erbij?	
Paus Franciscus bezocht ons land	24

HERUITVINDEN

© Leo De Bock

De voorbije jaargang stond in het teken van het omgaan met het onbekende. In dit laatste nummer staan we stil bij de veranderende rol van de pastoor in Kerk en samenleving. Niet alleen is hij niet langer een vooraanstaande figuur in de dorpsgemeenschap, binnen de parochie, de pastorale eenheid en het team waarin hij functioneert, moet hij zijn rol ook opnieuw vinden en heruitvinden. *Relevant* polst bij enkele pastoors hoe ze dat beleven.

De Voorzienigheid geeft ons bisdom een priesterwijding net op het moment dat we het nummer over de rol van de pastoor voorbereiden. *Relevant* sprak met Volodymyr Hreshchuk op de vooravond van zijn wijding in de kathedraal van Antwerpen.

Paus Franciscus haalt geregeld aan dat we in een 'tijdperk van verandering' leven. Tijdens zijn bezoek aan ons land riep hij iedereen op 'hoopvol' op weg te gaan. In dit nummer staan we even stil bij enkele markante momenten voor ons bisdom.

Gevolg gevend aan de oproep van onze paus wil *Relevant* volgend jaar 'als pelgrim van hoop' op weg gaan in het Jubeljaar dat hij aankondigde voor 2025. Na de voorbije jaren waarin zowel de samenleving als de Kerk het zwaar te verduren kregen, zal een straaltje hoop deugd doen. Het pausbezoek geeft ons alvast de nodige schwing.

Ilse Van Halst

COLOFON

Relevant, het diocesane magazine van het bisdom Antwerpen, verschijnt tweemaandelijks. Verantwoordelijk uitgever is Nathalie Milio, Schoenmarkt 2, 2000 Antwerpen.

Hoofredactie: Ilse Van Halst
Redactieraad: Timothy Beynaerts,
Steven De Schamphelaere, Jonathan
Wuyts, Nathalie Milio, Marc Philips,
Saskia van den Kieboom, Lea Verstricht

Redactie: Relevant, Groenenborgerlaan
149, 2020 Antwerpen, 0474 655 943,
relevant@bisdomantwerpen.be,
www.relevant-bisdomantwerpen.be.

Abonnementen: Abonnementen Relevant,
p/a Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen,
abonnementen.relevant@kerknet.be,
03 202 84 30.

Een jaarabonnement kost 45 euro. Jongeren betalen 15 euro. Abonnees in het buitenland betalen 75 euro. Een steunabonnement kost 75 euro. Voor een los nummer betaal je 15 euro. Abonneren kan op IBAN: BE45 7350 3165 1589, BIC: KREDBEBB van vzw Bisdom Antwerpen – Relevant met duidelijke vermelding van naam en adres voor wie het abonnement bestemd is.

Goede vrienden en trouwe lezers van *Relevant*,

De herfst is in het land. Vallende bladeren, gure wind en veel regen met af en toe een herfstzon zijn plots ons deel. We zoeken wat meer de gezelligheid en de warmte binnen op en nestelen ons met een goed boek of boeiend tijdschrift in de zetel, met een deken, al dan niet bij de haard. Voor de trouwe abonnee van ons diocesane tijdschrift *Relevant*, valt het najaar traditioneel samen met onze herabonneringsbrief, die eerstdaags in uw bus zal vallen. Ook volgend jaar willen we u vanzelfsprekend tot ons trouwe lezerspubliek blijven rekenen.

Dit keer moeten we node ook een extra beroep doen op uw gulheid. De beslissing van de federale regering omtrent de overheidssteun voor de kranten- en tijdschriftenverdeling leidt tot een verhoogde kostprijs. Ook *Relevant* ontsnapt jammer genoeg niet aan de gevolgen van die maatregel. Vanaf 1 januari 2025 zien we ons daarom genoodzaakt om onze jaarabonnementsprijs op te trekken naar 45 euro. Steunabonnementsprijzen en de prijs voor een los nummer zullen respectievelijk neerkomen op 75 en 15 euro.

Met die eenmalige prijsstijging blijven we u zoals gebruikelijk op uw diocesane nieuws-
wenken bedienen. U blijft gebeiteld op de eerste rij voor alle pastorale weetjes uit ons bisdom, boeiende artikelen en interviews en relevante theologische en Bijbelanalyses. Nu alvast een oprecht dankuwel om ons, ook in uitdagende tijden, te blijven volgen en uw lezersengagement onverminderd voort te zetten. Spreek zeker ook uw vrienden, kennissen en ruime netwerk aan en overtuig ook hen om vanaf 2025 een abonnement te nemen op *Relevant*.

+ Johan Bonny

Bisschop van Antwerpen

POMPOENSOEP

Het bezoek van paus Franciscus heeft ons goed gedaan. Alle ontmoetingen verliepen hartelijk en hadden een stevige inhoud. Elke minuut van het bezoek was waardevol. We zagen een broze man met een krachtige boodschap. We konden ons tot hem richten: de koning en de eerste minister, rectoren van universiteiten, pastorale medewerkers, slachtoffers van seksueel misbruik en jongeren. Allen konden ze vrijuit spreken, en dat deden ze ook. De paus luisterde en antwoordde, even eerlijk en open als wie hem aansprakten. Niet steeds met het antwoord dat we hadden verwacht of verhoopt. Gelukkig maar. Om ons na te zeggen, hoefde de paus niet te komen. We kunnen van hem leren en nieuwe inzichten van hem opdoen. Een oprecht woord van dank richten we tot paus Franciscus en tot allen die zijn bezoek aan ons land hebben voorbereid en mogelijk gemaakt.

Levensadem

Ondertussen wisselden kardinalen, bisschoppen, priesters, religieuzen, diakens, leken, mannen en vrouwen, in Rome van gedachten tijdens de tweede zitting van de bisschoppensynode over synodaliteit in de Kerk. De verwachtingen waren hooggespannen, misschien te hoog. Opnieuw kwamen over de meeste onderwerpen sterk verschillende meningen aan bod komen. En dat is gezond. Het zou erg gesteld zijn met de Kerk, mochten er over belangrijke vragen geen meningsverschillen zijn. Alleen een dode kerk denkt, droomt of experimenteert niet meer. Hopelijk vinden we de juiste weg om aan die legitieme verscheidenheid de nodige levensadem en levensruimte te geven.

Zopas vierden we Allerheiligen en Allerzielen. Twee dagen waar velen jaarlijks naar uitzien. Het zijn de dagen waarop we ons bijzonder verbonden voelen met allen die ons in de dood zijn voorgedaan, lang geleden of nog maar onlangs. We halen foto's en herinneringen boven, we bidden voor hen en weten ons samen in Gods liefde geborgen. De herfst brengt ons daarvoor in de juiste sfeer. Wanneer de bomen kleuren vooraleer hun bladeren weer los te laten, terwijl insecten hun laatste draden weven en de natuur zich langzaam te ruste begeeft. Dan mogen mensen elkaar uit handen geven, met een voorgevoel of voorkennis van blijvende verbondenheid. Het ene seizoen voorspelt het andere.

Mensonterend brutaal

Ondertussen gaan beide oorlogen in het Midden-Oosten en in Oekraïne onverstoord verder. Vooral de escalatie in het Midden-Oosten is mensonterend brutaal en een schending van alle internationale regels of overeenkomsten. Wanneer je dit voorwoord leest, is het conflict misschien al verder uitgedeind, naar nog een ander land. Dat is met geen redelijk argument te verdedigen, en nog minder met een religieus argument. Hierop passen de hardste veroordelingen die de profeten in het Oude Testament en Jezus in het Nieuwe Testament ooit tegen het gebruik van redeloos of hatelijk geweld hebben uitgesproken. Wie hierin het 'juiste verloop van de geschiedenis' ziet, heeft God en zijn gebod niet begrepen. Dank aan wie in deze tijd van het jaar een kaars ontsteken of bidden voor de vrede. Of aan wie hun niet-akkoord met deze oorlog laten blijken in een betoging of manifestatie. Of wie vluchtelingen uit deze regio willen helpen of ondersteunen.

› Pompoenen van eigen kweek. Chef-kok Bonny draait ze vlotjes in de soep. Smakelijk!

Immers, binnenkort begint wederom de advent. Waarin we elk jaar opnieuw bidden voor vrede en verzoening, voor eerlijke en warme menselijkheid, voor kinderen en jongeren wereldwijd. Waarin we uitzien naar de komst van de Messias – Gods vredevorst. Waarin we het licht van Bethlehem verwelkomen: licht nauwelijks gered uit oorlogsgebied. Kom, Heer Jezus, kom!

Lust jij ook lekkere pompoensoep? Met pompoen uit de Kempen? Dan hebben we nog iets gemeenschappelijks! Vergeet de peterselie en het toetje room niet. Ik wens je graag een mooi najaar.

+ Johan Bonny

PASTOOR: EEN JOBOMSCHRIJVING

Herder? Prediker? Verkondiger? Bezieler? Diplomaat?
Manager? Getuige? ... Wat is de rol van de pastoor vandaag?
En hoe zal die eruitzien morgen?

DE ROL VAN EEN PASTOOR VANDAAG EN MORGEN

*De rol van een pastoor in de rooms-katholieke Kerk heeft al een lange traditie en wordt in detail omschreven in het kerkelijk recht. **Dat recht schetst de plichten, de verantwoordelijkheden en de rechten van pastoors. Maar hoe verhouden die zich tot de uitdagingen van vandaag?** Welke rol schrijft het kerkelijk recht aan de pastoor toe, en hoe kan die rol zich ontwikkelen in de huidige context en samenleving, in de hedendaagse Kerk en in de toekomst? Wat bedoelen we met de rol van de pastoor in een tijd van pastorale eenheden en een snel veranderende samenleving?*

Bart Willemen

Het *Kerkelijk Wetboek van Canoniek Recht* (1983) definieert de pastoor als de 'eigen herder' van een parochie en geeft een duidelijke omschrijving van zijn taken. Het kerkelijk recht is zonneklaar: de pastoor heeft de verplichting tot de zielzorg van zijn parochianen (canon 515-519, 528-530). Hij moet hen leiden, onderwijzen, de sacramenten bedienen en hen bijstaan in hun spirituele noden. Dat is de kern van zijn rol, en die blijft ook vandaag van groot belang.

Taken

Canon 528 stelt dat het tot de taak van de pastoor behoort om het Woord te verkondigen, het geloof te onderrichten en ervoor te zorgen dat de sacramenten, met name dat van de eucharistie, voor zijn parochianen op regelmatige wijze beschikbaar zijn. Daarnaast moet de pastoor erover waken dat de catechese goed georganiseerd is en dat zowel kinderen als volwassenen de nodige geloofsvorming en -verdieping ontvangen. Als bedienaar van die sacramenten moet de pastoor, aldus canon 530, de eucharistie en de andere sacramenten toedienen aan de gelovigen in zijn parochie (cf. ook 534). Dat betekent dat hij verantwoordelijk is voor het doopsel, de biecht, het vormsel, het huwelijk, de ziekenzalving en de uitvaartliturgie. Uiteraard kan hij in samenwerking met parochievicarissen en meehelpende priesters en diakens taken delegeren.

Manager

Naast de spirituele zorg is de pastoor ook verantwoordelijk voor het administratieve en materiële beheer van de parochie, lezen we in canon 532. De pastoor moet ervoor zorgen dat de kerkelijke goederen van de parochie goed worden beheerd en dat de financiële middelen op een transparante en verantwoorde manier worden gebruikt. Die verantwoordelijkheid brengt hem soms in de rol van manager, waarbij hij ook moet samenwerken met andere leden van de parochie, zoals de 'pastorale raad' (cf.

PKG) en 'een raad voor economische aangelegenheden' (cf. de kerkfabriek) (canon 536-537). Uit een recent onderzoek in Franstalig België bleek echter dat niet alle priesters gelukkig worden van die meer administratieve kant van hun taak. Zouden die taken, bij een wijziging van het kerkelijk recht, bijvoorbeeld overgenomen kunnen worden door een financieel directeur per parochie of per verzameling parochies?

“Is het traditionele beeld van de pastoor als herder die dicht bij zijn kudde staat en woont, nog steeds van toepassing, gezien de omvang van sommige pastorale eenheden?”

In ons bisdom en in andere Belgische bisdommen worden parochies op dit moment steeds vaker samengevoegd in pastorale eenheden (of pastorale zones of nieuwe parochies), waarbij één pastoor of een team van priesters meerdere parochies aanstuurt. Daarbij worden ze dan geholpen door diakens en pastoraal werkenden (bezoldigd of vrijwillig) (canon 517). Hoewel het kerkelijk recht ruimte biedt voor de aanstelling van één pastoor die meerdere parochies leidt, stelt dat de pastoor toch voor nieuwe uitdagingen. Waar hij vroeger vaak jarenlang in dezelfde parochie bleef, kan hij nu verantwoordelijk zijn voor verschillende gemeenschappen, verspreid over een groot gebied. Volgens canon 533 woont een pastoor standaard in een pastorie nabij de kerk van zijn parochie, een situatie

waarvan afgeweken kan worden 'in bijzondere gevallen echter, indien een goede reden aanwezig is'. Maar is een samenvoeging van parochies wel altijd een goede reden?

Traditie onder druk

Een en ander roept de vraag op of het traditionele beeld van de pastoor als herder die dicht bij zijn kudde staat en woont, nog steeds van toepassing is. De nabijheid die het kerkelijk recht aanmoedigt in de relatie tussen pastoor en parochianen, bijvoorbeeld in huisbezoeken (!), kan onder druk komen te staan door de grote omvang van sommige pastorale eenheden. Hoewel canon 529 nog steeds benadrukt dat de pastoor nabij moet zijn en zorg moet dragen voor zijn parochianen, wordt die nabijheid steeds moeilijker te waarborgen wanneer hij meerdere geloofsgemeenschappen tegelijk aanstuurt.

Op die manier is de rol van de pastoor minder gefocust op één parochie en meer verspreid over meerdere geloofsgemeenschappen. Dat vraagt om een verschuiving in de manier waarop de pastoor zijn pastorale taken uitvoert, zonder daarbij evenwel zijn verantwoordelijkheid en persoonlijke betrokkenheid als 'herder' uit het oog te verliezen, zoals canon 519 omschrijft. Een hele uitdaging, die voor tal van pastoors op dit moment een zoekproces vormt en waarvoor nog geen zaligmakende antwoorden bestaan.

Stabiliteit

Canon 522 benadrukt dat de pastoor normaal gesproken een onbepaalde tijd in zijn parochie moet blijven, tenzij het bisdom anders beslist. Dat is bedoeld om 'stabiliteit' te bieden aan de gemeenschap en om de band tussen de pastoor en zijn parochianen te versterken. Wanneer een pastoor echter (te) vaak wordt verplaatst, kan dat minder bevorderlijk zijn voor de continuïteit, de dienst aan de geloofsgemeenschap en de opbouw van duurzame relaties binnen die gemeenschap. ▶

© Ilse Van Halst

› *Wie zal hun herder zijn morgen?*

De realiteit van het tekort aan priesters dwingt bisdommen soms tot maatregelen die haaks staan op die visie van stabiliteit. Pastoors worden vaak verplaatst naar plaatsen waar de nood het hoogst is, wat hun rol als herder in een langdurige context bemoeilijkt. Dat vraagt om een reflectie over de wijze waarop de huidige praktijk van het verplaatsen van pastoors zich verhoudt tot de traditie die het kerkelijk recht verwoordt.

Celibaat

Naast de uitdagingen binnen pastorale eenheden en de veranderende structuren rijzen er ook bredere vragen over het priesterschap zelf, zoals de kwestie van het celibaat. Canon 277 stelt dat priesters verplicht zijn om celibatair te leven. Hoewel het celibaat nog steeds de norm is binnen de rooms-katholieke Kerk, blijft het onderwerp van discussie, vooral nu het tekort aan priesters ook in vele andere continenten toeneemt.

Viri probati

Het concept van de viri probati, 'door het leven beproefde' gehuwde mannen die misschien zouden worden toegelaten tot het priesterschap, wordt door sommigen gezien als een mogelijke oplossing voor het tekort aan priesters, met name in afgelegen gebieden. Dat idee werd besproken tijdens recente synodes, in het bijzonder die over de Amazone en ook in oktober vorig jaar. Hoewel het kerkelijk recht hier momenteel nog geen openingen voor biedt, zou dat in de toekomst toch kunnen veranderen.

Daarnaast wordt er steeds vaker gesproken over de wijding van vrouwen. Hoewel canon 1024 stelt dat alleen gedoopte mannen het sacrament van de priesterwijding geldig kunnen ontvangen, is de wijding van vrouwen een onderwerp van voortdurend gesprek binnen de Kerk. Het recente synodale proces blies die discussie nieuw leven in. Hoewel de officiële leer ter zake nog steeds erg terughoudend is, blijft het een gewichtig issue met het oog op de toekomst van de Kerk, een issue dat trouwens ook van invloed zal zijn op de invulling van de rol van de pastoor van morgen.

Balans

Hoe zal dat alles de rol van een pastoor anders invullen? Het kerkelijk recht biedt een duidelijke leidraad, maar de realiteit van vandaag roept vragen op over de manier waarop die richtlijnen best dienen te worden toegepast in een steeds veranderende context. Zeker is in ieder geval, dat de pastoor een centrale figuur in de Kerk blijft, maar dat zijn rol steeds complexer en veelzijdiger wordt.

In ieder geval blijft canon 529 de kern van zijn pastorale taak: het zorgen voor zijn parochianen. De manier waarop een pastoor die verantwoordelijkheid invult, zal moeten evolueren. De uitdagingen van vandaag – van het tekort aan priesters tot de groeiende pastorale eenheden – vereisen dat we opnieuw nadenken over de balans tussen de verschillende aspecten van zijn rol: herder, manager, prediker en leider.

DE PASTOOR, EEN LEVENDE GETUIGE VAN VREUGDE

In 2021 werd Paul Sas (71) tot priester gewijd. Hij was al 33 jaar permanent diaken toen hij besloot om priester te worden. Een opdracht die hij combineerde met een taak in het onderwijs. "Het diaconaat vind ik een frisse opstelling in het ruimere kerkverband", zegt hij. "Je kan accenten leggen en wijzen op wat de Kerk te doen heeft: de zorg voor mensen in het heel concrete leven."

Helaas

Waarom wilde hij na zo'n lange periode toch priester worden? "Ik had gehoopt dat de Kerk na het Tweede Vaticaans Concilie wel de weg zou inslaan waarbij iedereen met een roeping priester kon worden. Helaas! Ik vond het problematisch om een systeem in stand te houden, en zelfs te versterken door er zelf deel van uit te maken, waar ik niet achter stond." Uiteindelijk maakte hij die keuze toch. "En nu ben ik wel een gelukkige priester, ondanks mijn ziekte en de beperkingen van de Kerk. Onze bisschop geeft veel kansen

BESCHEIDENHEID SIERT EEN PASTOOR

Een pastoor moet de geur van zijn schapen kennen, zoals paus Franciscus zegt. Dat was de rode draad in het leven en het werk van pastoor Guy uit Turnhout. "Ik heb steeds getracht dicht bij mijn mensen te staan, zowel de notabelen als de gewone mensen, zonder onderscheid te maken", vertelde hij me in juli, 83 lentes jong, zo'n anderhalve maand voor hij onverwacht overleed op 17 augustus.

Rijkdom

Guido Van Dyck volgde zijn opleiding aan het seminarie in het aartsbisdom en werd als een van de eerste priesters van ons bisdom in 1967 gewijd door bisschop Daem. "Ik werd benoemd tot onderpastoor in de Sint-Dimnaparochie in Geel. Het was de tijd van het rijke roomse leven. Alle parochies hadden toen nog een pastoor

en ruimte vanuit een vertrouwen, en dat geeft vreugde. Maar het blijft spijtig dat aan anderen die vreugde nog niet wordt gegund. Daar richten we nog schade aan."

Je weg zelf vinden

Omdat Paul kort na zijn wijding ziek werd, is zijn oorspronkelijk dubbele taak vereenvoudigd tot de pastorale opdracht. Waar legt hij zijn accenten als pastoor van de pastorale eenheid Don Bosco? Vooraf stelt hij dat je wel voor priester kan leren, maar niet voor pastoor. "Je krijgt een benoeming en daar moet je zelf je weg in vinden." Het valt hem ook op dat in de beleidsnota over de pastorale eenheid geen profiel te vinden is van de pastoor. Zelf haalde hij zijn inspiratie bij rolmodellen. Hij leerde van priesters die hem in zijn leven hebben geboeid. Paul ziet vier belangrijke aandachtspunten. Een eerste is de verbinding en de samenwerking met mensen. "Pastoor-zijn in een ruimer verband is dynamisch bezig zijn, nieuwe stappen durven te zetten, met open armen naar de wereld en de mensen gaan", stelt hij meteen. "Ik vind het belangrijk om mensen toe te rusten en hun ook de nodige verantwoordelijkheid te geven. In de opstelling van een pastorale eenheid past het niet om te zeggen: 'Ik ben hier pastoor en het is volgens mijn wil'."

➤ Pastoor Paul Sas te midden van zijn parochianen.

Een tweede accent is de verkondiging. Het is goed om werk te maken van het doorgeven van de schoonheid van het geloof. "Het geloof brengt je naar een diepte en een bodem die echt leven, kracht en vertrouwen geven. Ik krijg daar energie van. Ik zou graag hebben dat anderen dat ook kunnen ervaren", klinkt het. Daarvoor moet je de boodschap naar deze tijd kunnen vertalen, naar de plek waar mensen staan. En daar zit ook zijn pijn. "Na het vormsel is het vaak gedaan. Ook als een kerkganger wegvault, zie je zelden iemand zijn of haar plaats innemen. De geloofsdoorgave stopt ergens, en we krijgen het nog niet voor elkaar om dat terug op te pakken.

Via welke wegen zouden we dat terug kunnen voeden? Daar denk ik veel over na."

Het heilige

Inzake bestuursverantwoordelijkheid ervaart Paul steun van vele helpende handen. Want ook op dat vlak houdt hij eraan om mensen te betrekken. Last but not least is er alles wat te maken heeft met het heilige in het leven. "Mensen zouden aan mij moeten zien waar ik van leef," hoopt hij, "van de andere werkelijkheid die iets met ons doet en waar ik ontzag voor heb. Dat wil ik ook doorgeven." (Lea Verstricht)

© Van Dyck

➤ Pastoor Guy.

en een onderpastoor, de onze zelfs twee onderpastoors", blikte hij terug. "Ik heb er veel geleerd, en ook stommititeiten begaan. Het was een rijkdom dat we onder leiding van een ervaren pastoor konden proeven van de verantwoordelijkheden die een pastoor draagt en de kans kregen om geleidelijk te groeien."

Nadien volgden negen jaar als onderpastoor in Merksem, waarna hij benoemd werd tot pastoor en later tot deken van Balen. Hij bleef er 26 jaar lang. "Als pastoor focuste ik

op drie kernzaken", vertelde hij. "Ten eerste stak ik veel tijd en energie in een mooi verzorgde liturgie, uiterlijk én inhoudelijk. Geloven draait immers om zoveel meer dan om een goed mens te zijn. Daarnaast waak ik er steeds over dat de verkondiging in de zondagsliturgie steeds zoveel mogelijk geactualiseerd is, zodat kerkgangers zich erin kunnen herkennen. Tot slot besteedde ik veel aandacht aan het bezoeken van zieken. Elke zaterdag ging ik langs in het ziekenhuis van Mol, vervolgens in Geel. Ook zieken thuis bracht ik een bezoek."

Vliegende pastoor

Administratie lag hem dan weer niet. "Ik liet het over aan leken, die dat beter konden dan ik en ik was hen er dankbaar voor. Ik trok al snel de kaart van samenwerking met leken voor niet-priesterlijke taken." Sinds zijn pensioen hield vooral de liturgie pastoor Guy nog bezig, met nu en dan een ziekenbezoek. "Liturgie is mijn leven geweest. Ik weiger een 'vliegende pastoor' te zijn die van hot naar her gestuurd wordt waar leemtes vallen", zei hij gevat. "Ik spring hier en daar bij op constante basis,

zodat ik een band heb met de kerkgangers. Op donderdag en vrijdag verzorg ik in de Sint-Pieterskerk in Turnhout de ochtendmis en soms de hoogmis. In de Karmel in Weelde draag ik de mis op om de veertien dagen. En ook in Hoogstraten ga ik geregeld en graag voor in de eucharistie." Daarnaast ging hij ook voor in uitvaarten. "Soms wel tot zeventig begrafenissen per jaar. Nabestaanden begeleiden heb ik altijd zinvol gevonden."

Bescheidenheid siert

En zo bleef pastoor Guy op 83-jarige leeftijd nog bijzonder actief op de achtergrond. "Bescheidenheid siert een pastoor", klomk het nadrukkelijk. "In de kerkgeschiedenis zijn heel wat fouten gebeurd. Het is een goede zaak dat er komaf gemaakt wordt met het klerikale machtspeel. Het is niet aan een pastoor of een deken om een stad of dorp te runnen. Jezus stichtte de Kerk niet met praal en pracht, maar om dienstbaar te zijn. Laat ons maar het mosterdzaadje zijn. Laat ons daar waar we kunnen een uitnodiging zijn voor mensen op zoek naar zin en houvast in deze wereld." (Ilse Van Halst)

© Vera Van de Peer

➤ *Pastoor-deken Ronald Sledsens.*

TEKEN ZIJN

“Pastoor-zijn veronderstelt een veelheid aan competenties, zoals sociale vaardigheden, communicatieve vaardigheden, leiderschapskwaliteiten, liefst een innemende persoonlijkheid, organisatietalent, overtuigingskracht, een sterk ethisch besef, de gave om je dienstbaar op te stellen ...”, meent pastoor Ronald Sledsens (73). “Die cluster aan competenties groeit geleidelijk. In interactie met de ‘schapen’ waarover je mag ‘herderen’, ontdek je gaandeweg wie je zelf bent en als pastoor kan zijn.”

Kind van de secularisatie

Ronald noemt zich een kind van de secularisatie. “Soms heb je de indruk dat alles wat je aan pastoraal werk doet, tegen de achtergrond gebeurt van een Kerk in een neerwaartse spiraal. Focus je daarop, dan riskeer je een depressie”, aldus de pastoor. “Je moet een paradigmawissel maken. Het komt er immers niet op aan om talrijk te zijn in de Kerk, maar om tekenen te zijn. Om mensen dichterbij Jezus te brengen, omdat Hij aan mensen God openbaart.”

“Als pastoor zit je voortdurend in een spanningsveld tussen het management en je roeping om mensen nabij te zijn”, ervaart Ronald, die erop hamert dat laatste nooit uit het oog te verliezen. “Er is altijd een dwingender ‘moeten’ dan het grote ‘moeten’, dan je eigen agenda, en dat is de concrete mens. Jammer genoeg begrijpen heel weinig mensen dat. Het gevaar bestaat bovendien dat het systeem je steeds meer in die organiserende rol duwt. Ik heb in het weekend op zo veel plekken een eucharistie te vieren, dat ik verplicht ben om na de zegen meteen mijn biezen te pakken, en zelfs dan nog haal ik de

volgende viering niet op tijd. Ik kan dan ook op geen enkele manier verbinding maken met de gelovigen. Dat vreet aan mij.”

Het hoeft geen betoog dat Ronald de samengedragen verantwoordelijkheid van leken in het besturen van een parochie of pastorale eenheid toejuicht. “Het maakt het mogelijk om te herderen, de kern van de rol van de pastoor in mijn ogen.”

Filosofisch discours

Hoe Ronald als pastoor overeind blijft? “Humor is een dankbare uitlaatklep”, antwoordt hij, met een knipoog naar zijn ‘voorvalletjes’ voor *Relevant*. “Ook kunst houdt me recht. Maar wat me echt overeind houdt, is het filosofische discours met andersgelovige of niet-gelovige vrienden.” Ter illustratie verwijst hij naar een bezoek dat hij bracht aan een van zijn niet-gelovige vrienden in Afrika. “Hij is als intensivist werkzaam in een ziekenhuis bij jonge meisjes die aids opliepen na een verkrachting. Hij nam me mee naar enkele meisjes die stervende waren, met de eenvoudige boodschap: ‘Ronald, hier moet jij overnemen.’ Hij – de Ander – bracht me tot priesterschap. Met Thomas van Aquino ben ik ervan overtuigd dat een mens niet handelt zoals hij is, maar wordt wat hij doet en ondergaat. In de omgang met anderen verwerf je met andere woorden je eigen identiteit. In gesprek met andersdenkenden kom je erachter wat de diepste betekenis is van jouw priesterwijding, van je pastoor-zijn. Je wordt geleidelijk aan priester, in een eindeloze reeks ontmoetingen. Die dynamiek houdt me staande.” (Ilse Van Halst)

† EEN PASTOOR GAAT MEE MET ZIJN TIJD

“Als pastoor vandaag faciliteer je veel”, haalt pastoor Norbert Wauters (55 jaar) aan wat iemand ooit tegen hem zei. “En ja,” beseft de coördinator van De Heilige Apostelen in Mol en Balen, “eigenlijk doe ik dat inderdaad, in een voortdurend streven naar meer samenhang in deze pastorale eenheid.” Al vroeg werd zijn pastorale verantwoordelijkheid uitgebreid van één naar drie parochies, vervolgens naar twaalf en dan naar zestien, waarvan er inmiddels weer enkele parochies opgegaan zijn in een samenvoeging. Hij kreeg ook de verantwoordelijkheid voor de pastorale eenheid. “Ik ben betrokken bij twee centrale kerkbesturen en verschillende kerkfabrieken, zit de dekenale vzw voor en maak deel uit van de werkgroep financieel en materieel beheer. Ja, ik voel me meer in een leidinggevende positie dan vroeger, binnen een pastoresploeg die sterk is uitgebreid.”

© Ramon Mangold

➤ *Pastoor-deken Norbert Wauters.*

Het pastoresteam in De Heilige Apostelen opteerde ervoor om de verschillende pastores ankerplaatsen toe te kennen. “Elk focust op enkele plekken. Dat maakt dat ik, naast mijn verantwoordelijkheid voor de hele eenheid, voornamelijk aanwezig ben in de centrumparochies, Sint-Andries en Sint-Pieter en Pauwel, en daar meer betrokken ben op het dagelijkse parochiale leven. Daar vind je me bijvoorbeeld soms in de kerk om mee op te ruimen ...” Vreugde put de pastoor uit het liturgische voorgaan, en uit de samenwerking met de pastores, bij wie enkele jonge krachten. “Zo ontstaat er een nieuwe dynamiek.

Dat geeft energie”, ervaart Norbert. “De mooie communiewerking van dit voorjaar, het nieuwe jeugdpastorale project, het voorgaan in De Witte Mol bij mensen met een beperking, de contacten met parochianen ... Ja, er is veel wat me vreugde geeft als pastoor.”

Uitdagingen

Toch sluit hij de ogen niet voor de moeilijke kanten van de job die hem best wel eens terneerdrukken en voor de uitdagingen die een pastoor vandaag op zijn pad vindt. “Het begeven op tal van plaatsen van de *inner circle* van de parochiegemeenschappen is in mijn ogen de grootste uitdaging. Het is net die kern waaruit altijd al vrijwilligers zich aanboden om allerlei taken op zich te nemen. Dat maakt het moeilijker, omdat je als pastoor voor soms belangrijke kerntaken alleen komt te staan, en ook het takenpakket van steeds meer andere medewerkers voortdurend uitbreidt. Het maakt het ook lastiger om aansluiting te vinden, om aanspreekpunt te zijn, en dus om een gastvrije Kerk te zijn.”

“Niet vastroesten is de boodschap. Een pastor moet juist zien waar hij morgen kan zijn.”

Uit ervaring beseft Norbert dat je de huidige situatie niet kan consolideren eens en voor altijd. “Je vastpinnen op het verleden of het heden is nooit goed. Er is veel veranderd de voorbije decennia en jaren, en het zal opnieuw en voortdurend veranderen. Daarop moet je inspelen, dus ben je best flexibel. Niet vastroesten is de boodschap. Een pastor moet juist zien waar hij morgen kan zijn. Hoe kunnen we in de toekomst een gemeenschap vormen, die we nog wel zullen benoemen als ‘parochie’, omdat het zo in het kerkelijk recht staat, maar die niet meer de gekende Vlaamse parochie van vandaag zal zijn? Vroeger hingen parochie, dorp en buurt sterk samen. Dat is niet meer zo. De parochie van de toekomst wordt een keuzegroep van mensen, over buurten en gemeenschappen heen, en de pastoor moet volgen.” (Ilse Van Halst)

EEN PASTOOR DICHT BIJ MENSEN

Pastoor Herman Augustyns (52) werd in 1997 tot priester gewijd in Rijkevorsel. “Ik wist eigenlijk al vanaf mijn twaalfde dat ik priester wilde worden. Ik was sterk geëngageerd in de parochie in Rijkevorsel. Het pastorale leven bloeide er volop. Het was voor mij een heerlijke plek. Tijdens mijn jeugd had ik ook andere interesses, maar niets oversteeg het verlangen om priester te worden.” En zo vatte Herman meteen na de humaniora zijn studies op het seminarie van Antwerpen aan, in de gebouwen waarin het TPC nu gevestigd is.

Sabbatjaar

“Aanvankelijk voelde ik me sterk aangetrokken tot een klassiek beeld van de pastoor als voorganger in een mooi verzorgde liturgie. In engagementen die ik opnam in jongerenpastoraal leerde ik ook andere minder klassieke vormen van liturgie kennen en verruimde mijn blik.” In zijn derde jaar op het seminarie kreeg Herman het moeilijk. “Ik was nog erg jong, mijn moeder overleed en allerhande levensvragen borrelden op”, blikt hij terug. “Ik kreeg het advies om een sabbatjaar te nemen. Ik vond dat een moeilijke boodschap, alsof ze niet meer in mij geloofden, maar achteraf was het een zegen.” Hij draaide toen een jaar mee in vierde-wereldprojecten van pastoors Herman Goemans en Jef Barzin. “Ik woonde samen met hen en zag hun ongelooflijke engagement voor mensen in de marge, mensen die geen stem hebben en dikwijls buitenspel worden gezet. Het inspireerde me en gaf mijn roeping een boost. Voor dié mensen wil ik er zijn! Kwetsbare mensen in de marge. Ik streek eerst neer in Antwerpen-Noord, vervolgens gaf ik

zeventien jaar het beste van mezelf in Sint-Anna-ten-Drieën op Linkeroever.”

Troosten en omarmen

Ondertussen werkt Herman al vier jaar in de Rupelstreek voor twee pastorale eenheden. “Het is meer plannen, vergaderen en managen, en ik toef wat minder onder de mensen. Het is de realiteit van priester zijn vandaag.” Ook de lgbti+pastoraal ligt Herman na aan het hart. Jaren geleden zette hij zich al in voor de werkgroep Homo en Geloof. Geregeld kwamen koppels van hetzelfde geslacht bij hem om een zegening vragen. Dat dat nu in alle openbaarheid kan, juicht hij toe. “Vanuit mijn eigen persoonlijke ervaring om anders te zijn, weet ik hoe pijnlijk die worsteling kan zijn. Daarin wil ik mensen graag nabij zijn. Een Kerk moet troosten en omarmen, niet afwijzen.”

Bestaansrecht

Dat de Kerk vandaag door moeilijke tijden gaat, ervaart Herman ook. “We zijn klein en kwetsbaar geworden en we dragen een moeilijke geschiedenis mee. We moeten nederig worden. We zijn een Kerk voor en van kleinen en kwetsbaren. Dat geeft ons bestaansrecht. Daar moeten we naar handelen. We hebben zeker nog een hoopvolle boodschap mee te geven. Ik zie het bij de catechumenen en bij onze gezinnen in de Rupelstreek die ervoor kiezen om in de plaats van gerichte eerstecomunie- en vormselcatechese een doorlopend traject van geloofsverdieping te volgen. Dat is wondermooi. We kunnen niet meer alles voor iedereen, en dat hoeft ook niet. Nabij zijn, bereikbaar zijn, dicht bij mensen zijn. Dat is wat we als Kerk te doen hebben!” (Saskia van den Kieboom)

➤ Een erehaag voor pastoor Herman bij het afscheid van zijn parochie Sint-Anna op Linkeroever.

DE GATEKEEPER VAN DE PASTORAAL

Fabio De Souza Teixeira (45), is Braziliaan, scheutist en pastoor van de pastorale eenheid Heilige Christoffel (Deurne, Borgerhout Extra Muros). Nadat hij tien jaar in de Filipijnen had gestudeerd en gewerkt, kwam hij als priester-missionaris naar België. Wat waren zijn verwachtingen toen hij hier aankwam, en hoe ervaart hij zijn rol als pastoor vandaag? Zijn verhaal is er een van inzichten en bekering.

Confrontatie

Fabio kende veel Belgen die in de Filipijnen als missionaris werkten. Ze deden schitterend werk en waren een goed voorbeeld van hoe je aanwezig kon zijn, en wat je moest doen in de missies. Ze bouwden de Kerk op, maar waren er ook voor de mensen. "Ik dacht dat alle Belgen waren zoals die missionarissen. Achteraf gezien, was dat wat naïef." Dat was een eerste confrontatie. Tegelijk herinnert hij zich nog goed de zorg van de Vlaamse confrater-begeleider om hem bewust te maken van de schandalen die in de Vlaamse Kerk waren gebeurd, en ze werden gewaarschuwd voor de reacties die ze zouden kunnen krijgen.

"Wat me meteen opviel in het veld, was dat jullie veel kerkgebouwen hebben, en veel structuur en 'professionalisme' in de Kerk", blijkt Fabio terug. "Neem de koren: er wordt gerepeteerd, de koorleden krijgen partituren die ze moeten zingen. Indrukwekkend hoe gespecialiseerd en ernstig de mensen hun taak opnemen in de Kerk. Ook dat was nieuw voor mij." In 2016 werd Fabio pastoor in de Emmanuelparochie in Deurne, en twee jaar

later van de pastorale eenheid. "Dat verraste mij een beetje. Ik dacht dat ik medepastoor zou worden, omdat ik hier nog niet lang was en jonger dan de andere pastoors. Maar zo liep het dus niet." Hij werkt nu met 'een erg goed team'. Daar komt het professionalisme weer naar boven. "Ze weten wat er te doen is, ze zijn betrokken en ze werken op een heel open manier samen. En ze geloven in de toekomst van de Kerk. Ze beseffen dat de Kerk een eigen dynamiek heeft, dat ze voortdurend verandert. En elk brengt zijn of haar expertise binnen. Er is vertrouwen en respect", zegt hij in één adem.

© Fabio Teixeira

› Een selfie van pastoor Fabio met zijn parochianen.

En wat doet de pastoor? "Mijn grootste bijdrage als pastoor is dat ik hen steun in wat ze doen. Ik geef vertrouwen aan de mensen, ook al is dat niet altijd gemakkelijk. Soms moet je verschillende visies samenbrengen. Soms is mijn aanwezigheid voldoende, soms

moet ik toch verbindend optreden. Ik merk dat het gezag van een pastoor nog steeds een rol speelt in de Vlaamse Kerk. Mensen luisteren nog naar hun pastoor. Maar ik werk altijd democratisch!" In het kerkelijke leven is de pastoraal wezenlijk in de ogen van Fabio. Als pastoor waakt hij erover dat het professionalisme steeds in dienst staat van de pastoraal en de mensen. Een 'gatekeeper van de pastoraal' noemt hij zichzelf.

Hij wil daarbij zoveel mogelijk in de handen van de mensen van Deurne leggen. "Een missionaris beseft dat hij steeds naar elders kan geroepen worden. Het motto van Scheut is dat een missionaris moet bewegen. Ik kan mensen enkel als een herder/pastor begeleiden op de plek waar ik op dat moment ben gezonden."

Zelfvertrouwen verloren

Onlangs ging Fabio de pelgrimage naar Santiago. "Als je negen jaar lang hoort dat je als priester niets te zeggen hebt, in een onwaardige Kerk, begin je dat te geloven. Je integreert dat onbewust. Daarom bleef ik vaak stil in vergaderingen en zo. Onderweg begreep ik dat ik het wel waard ben om zorg en liefde te ontvangen. Ik moest dat terug leren aanvaarden. Mijn zelfvertrouwen was wat verloren geraakt. Ik ben niet verbitterd in Vlaanderen, maar het deed toch deugd om even uit Vlaanderen weg te zijn. Nu ben ik er weer fier op dat ik de vriend en pastoor mag zijn van de mensen. 'Onze Fabio', zeggen ze dan." (Lea Verstricht)

› Pastoor-missionaris Fabio wil een herder zijn voor mensen op de plek waar hij op dat moment is gezonden.

© Fabio Teixeira

➤ *Priester Jos Daems werd op 22 september plechtig aangesteld als pastoor binnen de pastorale eenheid Mozes. Op hetzelfde moment werd David Godecharle er als pastoraal werker gezonden.*

HET PRIESTERTEKORT LAAT ZICH VOELEN

Onze parochies en pastorale eenheden worden voor een groot deel gedragen door vrijwilligers, pastoraal werkers en diakens, samen met de pastoor. Wanneer de 'eigen' pastoor wegvalt, leidt dat tot een bijzondere situatie. De pastorale eenheid Mozes (Heist-op-den-Berg, Putte) belandde in zulk een situatie. Er was geen lokale pastoor meer. Deken Jan Verheyen nam de functie van leidinggevende priester op als een tijdelijke oplossing. Maar aangezien Jan reeds én pastoor en coördinator was van zijn eigen pastorale eenheid Heilige Gummarus en Zalige Beatrijs, én deken van het dekenaat Kempen-West, was meteen duidelijk dat vrijwel alle praktische pastoorstaken lokaal zouden moeten worden gecoördineerd vanuit het team van de pastorale eenheid.

Te veel druk

Gommaar Van Den Bergh, diaken en verantwoordelijke gemeenschapsopbouw en coördinatie binnen het team van de pastorale eenheid Mozes, ervoer dat als een grote verantwoordelijkheid. "Een te grote verantwoordelijkheid misschien wel", getuigt hij. "De druk om alles geregeld te krijgen was erg groot, niet enkel voor mij als coördinator, maar ook voor heel het team." "Voor eucharistievieringen konden we rekenen op een aantal gepensioneerd priesters, maar het opstellen van een haalbaar liturgisch rooster vergde continue zorg. Het was telkens een hele zoektocht

naar wie waar zou kunnen voorgaan. Wanneer we in een aantal parochies eucharistievieringen vervangen door woord- en communiediensten, was dat voor een heel aantal parochianen aanvankelijk vaak onwennig. Nu vormt dat niet zo'n probleem meer, al blijven sommige mensen wel specifiek vragen waar er een eucharistieviering doorgaat", geeft Gommaar aan.

"In die nieuwe realiteit wordt het belangrijk om samen te dragen wat nog gedragen kán worden."

"Moeilijker was het voor die taken die enkel door een priester kunnen worden ingevuld. Zo waren sommigen teleurgesteld dat een ziekenzalving werd vervangen door een ziekenzegening, omdat geen priester gevonden werd. Op zo'n momenten voel je het gemis sterk aan. Jan Verheyen was steeds bereid om ons mee uit de nood te helpen, maar dat leek ons, gezien zijn werklast, meestal zelf al onverantwoord."

Het gemis aan een pastoor

Niet alleen in het team, maar ook lokaal in de parochiewerking liet het gemis aan een pastoor zich voelen. "In een aantal gevallen werden catechisten bijvoorbeeld geconfronteerd met scherpe kritiek of commentaren van veeleisende ouders", weet Gommaar. "Een pastoor kan dan vaak beter een antwoord bieden om discussies te sluiten." Inmiddels is de situatie in de pastorale eenheid Mozes gewijzigd: Jos Daems werd er op zondag 22 september plechtig aangesteld als pastoor. Op hetzelfde moment werd David Godecharle er als pastoraal werker gezonden. Het is een opluchting voor Gommaar: "Het is goed dat het tij kan keren. Ik ben niet meer van de jongste. De té grote verantwoordelijkheid en druk begonnen hun tol te eisen. Mijn lichaam protesteerde. Met pastoor Jos is onze pastorale eenheid in goede handen."

Een leven naast de pastoraal

"Het is eigenlijk niet oké om de werking van onze kerkgemeenschap volledig op leken te laten rusten", besluit Gommaar nog. "Ik werd er thuis geregeld op gewezen dat er ook nog een leven is naast de pastoraal. En dat is natuurlijk juist." Het wordt een herkenbaar beeld voor velen. In die nieuwe realiteit wordt het belangrijk om samen te dragen wat nog gedragen kán worden en de druk weg te nemen van te hoge verwachtingen. (Steven De Schamphelaere)

KERK IN VERANDERING

DE KORINTIËRS GROETEN DE HUISKERKEN IN ROME

➤ Waarschijnlijk bereikte het Evangelie Rome via 'slaven' die langs de heerbanen reisden.

*De Kerk is in verandering. 'In verandering zijn' behoort tot haar DNA. Augustinus had het al over de Kerk als 'ecclesia semper reformanda': de Kerk is altijd eropuit zich te hervormen. Dat behoedt ons voor elke vorm van zelfgenoegzaamheid. Dat de Kerk vandaag eens te meer toe is aan hervorming, hebben onder meer de excessen van misbruik van macht genoegzaam duidelijk gemaakt. **Er zijn veel invalshoeken om aan een hervorming van de Kerk te werken. Een daarvan is het bestuderen van de wijze waarop het leiderschap in de Kerk is georganiseerd. Ik kies één tekst, het zestiende hoofdstuk uit 'De brief aan de Romeinen' om na te gaan wat de Heilige Schrift ons in dat verband te zeggen heeft.***

Jean Bastiaens, teamlid van de Diocesane Werkgroep Bijbel

Per se naar Rome

In principe bezoekt Paulus alleen lokale kerken die hijzelf 'geplant' heeft, samen met zijn medewerkers. Rome vormt daarop een uitzondering. Er moet al in een heel vroeg stadium een Jezusgemeente in Rome zijn ontstaan. Er werd in de tijd van de Pax Romana veel gereisd over de grote heerbanen die de Romeinen hadden aangelegd. En natuurlijk: alle wegen leiden naar Rome! Die wegen werden veelvuldig gebruikt door soldaten, handelaars, maar ook door 'slaven'. Het is waarschijnlijk via hen dat het Evangelie Rome in een heel vroeg stadium heeft bereikt. In Korinthe leert Paulus een Joods koppel kennen dat op bevel van Claudius de stad Rome had moeten verlaten (zie Hand 18, 1-3). Dat koppel behoorde tot de Jezusgemeente in Rome, zeker al ergens in de jaren veertig (eerste eeuw). Paulus moet veel over de Kerk in Rome hebben gehoord. Overeenkomstig zijn reisplannen wil hij naar Spanje gaan, maar onderweg Rome aandoen (Rom 15, 24).

Brief aan de kerken in Rome

Om zijn bezoek voor te bereiden, schrijft Paulus een brief aan de 'heiligen' in Rome (Paulus kent het begrip 'christenen' niet. Vgl. Rom 1, 7 en 16, 15). Op het einde van die brief

(hoofdstuk 16) brengt hij de groeten over van hemzelf, zijn medewerkers en de gelovigen in Korinthe, de stad waar Paulus verblijft bij het dicteren van de brief (aan Tertius, zie Rom 16, 22). De lijst van de mensen die gegroet worden, is uitzonderlijk lang en geeft ons een beetje inzicht in de manier waarop Paulus als 'kerkplanter' werkt. Hier valt voor ons, mensen die vandaag in een veranderend kerklandschap staan, veel inspiratie te halen en veel te leren!

Drie 'huiskerken' in Rome

In de tijd waarin Paulus schrijft, hebben de volgelingen van Jezus geen eigen gebouwen. Enerzijds komt dat omdat ze aanvankelijk deel uitmaakten van de synagoge, anderzijds omdat ze geen eigen middelen hadden en bovendien een in de ogen van buitenstaanders verdachte 'beweging' vormden. Op de eerste dag van de week kwamen de Jezusvolgelingen samen in een huis dat toebehoorde aan een van de meer welgestelde broeders of zusters (zie Hand 20, 7). Paulus lijkt minstens drie van zulke 'huiskerken' in Rome te kennen: de 'ecclesia' ten huize van Prisca en Aquila (Rom 16, 3-5), de huiskerk van Asynkritus en kompanen (16, 14) en de huiskerk van 'Filologus en Julia, Nereus en zijn zuster en Olympas' (16, 15). Een 'huiskerk' is een kleinschalige

gemeenschap waar men samenkomt voor gebed, voor het 'breken van het brood' en voor het delen van een maaltijd. De kleinschaligheid is geboren uit nood, maar is ook een troef.

Een mix van mensen

Uit de namen die Paulus opsomt, blijkt dat de huiskerken bevolkt werden door een mix van mensen: mensen met een Latijnse naam, met een Griekse naam of mensen die Paulus duidelijk bestempelt als Joodse mensen: Prisca en Aquila, Andronikus en Junia, enzovoort. Ook in sociaal opzicht zijn de gemeenschappen gemengd, want samen met bij name genoemde mensen worden ook diegenen gegroet die deel uitmaken van hun 'huis', onder andere de slaven (zie de formulering in Rom 16, 10 en 16, 11). Dat stemt overeen met de radicaliteit van het Evangelie zoals Paulus het verkondigt: 'in Christus Jezus is er geen Jood of heiden meer, geen man of vrouw, geen slaaf of vrije' (Galaten 3, 28). Behalve Febe noemt Paulus in zijn lijst met groeten maar liefst 25 namen. Verschillende van die mensen kent Paulus persoonlijk, maar er zullen ook namen bij zijn van mensen over wie hij veel gehoord heeft. Het mag ons altijd weer verbazen dat er zo'n sterke uitwisseling was tussen de vroegchristelijke gemeenschappen: via reizigers, gezanten of

► Het museum Plantin Moretus in Antwerpen bezit een klein werk, olieverf op paneel, uit het begin van de zeventiende eeuw, mogelijk van Jan van der Venne, met de apostel Paulus aan een lessenaar. Het beeldt Paulus af terwijl hij in Korinthe werkt en bij Prisca en Aquila woont.

brieven. Geen enkele gemeenschap stond op zichzelf. De vroege Kerk was wezenlijk 'katholiek', dat wil zeggen *universeel*. Dat belijden wij elke week, op zondag, wanneer we het credo bidden, maar dan moeten we daar ook naar handelen en dus voorkomen dat gemeenschappen zich afsluiten van het grote geheel.

Tien vrouwen

Ik focus op de vrouwen die Paulus noemt, omdat we op die manier ontdekken hoe vernieuwend en fris de jonge Kerk wel niet was. De eerste vrouw die vermeld wordt, is Febe. Ze is nog in Korinthe, bij Paulus, als hij de brief schrijft. Maar ze zal de brief overbrengen naar 'de heiligen' in Rome. Febe wordt door Paulus een 'zuster' genoemd, die 'diakones is in de Kerk van Kenchreeën', in de oostelijke havenstad van Korinthe. Het is niet helemaal duidelijk of de Griekse term *diakonos* hier reeds duidt op een ambt.

Daarnaast krijgt Febe ook de hoogwaardige titel van *prostatis*, een aanduiding voor iemand die anderen in belangrijke (staats)zaken bijstaat en beschermt. Blijkbaar heeft ze ook Paulus bijgestaan op penibele momenten. Paulus vraagt nu aan de Jezusgelovigen in Rome om Febe een warme ontvangst te geven 'zoals dat onder de heiligen gepast is' (NBV21). Bovendien brengt Febe een kostbare schat mee: de brief van Paulus 'aan de geliefden van God in Rome' (Rom 1, 7), de langste brief die Paulus ooit geschreven/gedictieerd heeft.

Prisca en Aquila

Prisca en Aquila leefden als Joodse mensen in Rome tot ze op bevel van keizer Claudius Rome moesten verlaten, net als alle andere Joodse mensen. Paulus zal

“De vrouwen die Paulus noemt, doen ons ontdekken hoe vernieuwend en fris de jonge Kerk wel niet was.”

met hen kennismaken in Korinthe. Het klikt tussen hen, niet alleen omdat ze in Jezus de Joodse messias herkend hebben, maar ook omdat ze hetzelfde beroep van leerbewerker hebben. Paulus wordt kind aan huis bij hen en al spoedig worden ze ook formeel zijn 'medewerkers'. Het Griekse woord voor medewerker is *sunergos* en komt in de Paulijnse literatuur twaalf maal voor. In Rom 16 duikt het driemaal op: niet alleen Prisca en Aquila (vers 3), maar ook Urbanus (vers 9) en Timoteüs (vers 21) worden zo genoemd. Het waren Paulus' naaste medewerkers in wie hij veel vertrouwen stelde. In de tijd dat Paulus zijn brief schrijft, bevinden Prisca en Aquila zich weer in Rome, misschien ook om zijn bezoek voor te bereiden.

Maria, Tryfena en Tryfosa, en Persis

Ik breng deze vrouwen onder één noemer (zie 16, 6.12) omdat hun aandeel in het apostolaat steeds met dezelfde Griekse term wordt omschreven. Het gaat om het Griekse werkwoord *kopiaō* dat 'zich moeite geven' betekent en dat door Paulus ook gebruikt wordt als een gemarkeerd woord voor 'zich moeite

geven in de verkondiging van het Evangelie' (vgl. de Griekse termen in 2 Kor 6, 5 en 11, 27; Gal 4, 11; 1 Kor 15, 10; Fil 2, 16). De vier genoemde vrouwen zijn 'missionarissen van het goede nieuws over Jezus'; zie de tweevoudige toevoeging in 16, 12: 'zich inspannen voor de dienst aan de Heer' (NBV21). Persis noemt Paulus 'onze geliefde'. Hij blijkt haar in elk geval persoonlijk te kennen. Misschien zijn Maria, Tryfena en Tryfosa bekend geworden dankzij hun actieve en onvermoeibare inzet voor de gemeenschappen in Rome.

Andronikus en Junia

In 16, 7 brengt Paulus de groeten over aan Andronikus en Junia. Het is goed mogelijk dat zij een koppel vormden (zoals Prisca en Aquila). Ze zijn net als Paulus Joods. Omdat de naam van Junia in het Grieks in de accusatief staat, dachten sommige exegeten dat het misschien ook om een man zou kunnen gaan, maar de naam Junias (voor een man) was in die tijd vrijwel onbekend. Moeilijker is de vraag of dit koppel ook 'apostelen' wordt genoemd. De brontekst is een beetje dubbelzinnig: sommige vertalers kiezen voor 'veelbetekenend onder de apostelen' (Naardense Bijbel), terwijl andere vertalingen in de richting gaan van 'die als apostelen veel aanzien genieten' (NBV21). In de tijd van Paulus was de term 'apostel' in ieder geval nog niet gereserveerd voor 'de Twaalf' alleen.

Werk aan de winkel

Het loont de moeite om hoofdstuk 16 van de Romeinenbrief te betrekken bij de discussie over het uittekenen van nieuwe leiderschapsmodellen in onze Kerk. Want de toekomst van de Kerk kan niet anders dan gebaseerd zijn op de bronnen van ons geloof.

1+1 GRATIS

VOLODYMIR HRESHCHUK IS TOT PRIESTER GEWIJD

► Volodymyr en echtgenote Helena met hun dochtertje Anna in de kathedraal van Antwerpen.

► Mgr. Petro Goliney, hulpbisschop van de eparchie Kolomyia (rechts) met Volodymyr Hreshchuk.

*Het lijkt wel een reclame van een supermarkt, maar het gaat over een nieuwe priester in het bisdom Antwerpen. **Volodymyr Hreshchuk, op 19 oktober tot priester gewijd**, deelt zijn huwelijks- en geloofsleven met echtgenote Helena. “In de Oekraïense Grieks-katholieke parochie krijgen ze met mij eigenlijk twee priesters. Helena is in de parochie verantwoordelijk voor de eerstecomuniecatechese. Geregeld wenden mensen zich eerst tot haar met een vraag, die mij dan via Helena bereikt. Zowat elke dag is ze in de kerk te vinden. Dat zegt veel over de manier waarop wij als gezin samen ons geloof beleven.”*

Ilse Van Halst

Op 19 oktober werd diaken Volodymyr Hreshchuk (26 jaar) uit Oekraïne tot priester gewijd in de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal van Antwerpen. Enkele weken tevoren sprak *Relevant* hem over zijn roeping. “Ik kom uit een gewone familie, niet eens echt praktiserend, wel gelovig. Ik moet vijf of zes jaar geweest zijn, toen ik op Palmzondag met mijn oma naar de kerk ging en diep onder de indruk was van de gezangen, de kaarsen, de sfeer ... Sinds dat moment droom ik ervan om priester te worden, zoals andere kinderen ervan dromen om brandweerman of astronaut te worden.”

Wanneer kreeg jouw verlangen om priester te worden vaste vorm?

Het was geen ervaring zoals Mozes, aan wie God zich openbaarde in een brandende doornstruik, maar eerder een geleidelijke groei. Ik was nooit misdienaar en had dus als kind geen directe aansluiting bij de parochie. De switch kwam toen ik als veertienjarige meespeelde in een toneelstuk ter gelegenheid van Kerstmis en ik een seminarist ontmoette. Sindsdien nam ik actiever deel aan het parochieleven, woonde ik vieringen bij, vergezelde ik de pastoor op huisbezoeken ... Dat was het begin van mijn spirituele groei. Hoewel mijn ouders niet laaiend enthousiast waren,

stonen ze achter mijn keuze toen ze merkten dat ik overtuigd was. ‘Maar neem het ernstig. Het priesterschap is een grote verantwoordelijkheid. Dat is geen kinderspel meer’, drukten ze me op het hart. Die woorden weerklinken nog steeds in mijn hoofd.

Hoe belandde je dan in ons land?

In het seminarie leerde ik over de missies van de jezuïeten. Zo groeide het verlangen om zelf als missionaris naar Afrika of Zuid-Amerika gezonden te worden. Ik sprak erover met mijn bisschop, die bereid was om me na mijn studies filosofie naar het buitenland te zenden om verder te studeren. In 2018 ontmoette ik zo mgr. Borys Gudziak, bisschop van de eparchie van Parijs (n.v.d.r. een Oekraïens Grieks-katholiek bisdom met zetel in Parijs, dat Frankrijk, Zwitserland, Nederland, België, en Luxemburg beslaat). Enkele maanden na dat gesprek vroeg men mij of ik mijn opleiding in België wilde voortzetten. *(lacht)* Ik herinner me dat ik meteen Frans begon te studeren, om bij mijn aankomst in februari 2019 te ontdekken dat hier Nederlands wordt gesproken. Om maar te zeggen dat ik me in een onbekend avontuur stortte. Hoewel ik hier graag woon, heb ik dus niet zelf voor België gekozen. Ik heb wel ‘ja’ gezegd op een vraag. Daarin zie ik Gods voorzienigheid.

Je volgde je opleiding aan het Johannes XXIII-seminarie in Leuven, tijdens de coronapandemie, in een vreemd land, ver weg van je familie. Hoe zwaar was dat?

Nadat ik in januari 2020 voor mijn taalexamen slaagde, mocht ik vanaf februari de studie theologie volgen. Het was maar een van de vele aspecten van mijn opleiding als seminarist, naast het gemeenschapsleven, het persoonlijk geestelijk leven, het ochtend- en avondgebed, de discipline, sport ... Het eerste en het voornaamste wat ik leer, is dat alles in de pastorale draait om relatie. Dat is de kern van de zaak. Je relatie met God en je relatie met de anderen. Tijdens de coronapandemie keerde ik niet terug naar mijn land en mijn familie, maar bleef in het seminarie. Het was een zware periode, maar een heel verrijkende tijd. Ik leerde ontzettend veel bij op vlak van gebed en meditatie. *(Met een kwinkslag)* En ik leerde koken voor een grote groep.

Ontwaar je verschillen tussen het pastorale leven in Antwerpen en in Oekraïne?

Ik ervaar vooral dat de mensen overal dezelfde verlangens hebben en gelukkig willen zijn. Tijdens mijn stage in de pastorale eenheid

Maria Magdalena en in de parochie van de kathedraal heb ik geleerd om aandacht te schenken aan organisatie en planning. Tot mijn verbazing wordt hier wekelijks vergaderd over wat er staat te gebeuren en hoe dat zal uitgewerkt worden. Dat is de gewoonte niet in Oekraïne. We werken minder met teams en ploegen, slechts met enkele verantwoordelijken. Onze parochies worden vooral gedragen door de gelovigen zelf, door de gemeenschap. Priesters, medewerkers en parochianen komen enkel af en toe samen, om belangrijke kwesties te bespreken. Wat me sterk opvalt, is de veel grotere innovatieve kracht van de parochies in Oekraïne, vooral op het vlak van verkondiging en aanwezigheid op sociale media. Gaat er hier meer aandacht naar Bijbelstudie buiten de vieringen, dan speelt het sacrament van de verzoening een grotere rol in Oekraïne. Een aantal hete hangijzers hier, zoals het celibaat, zijn bij ons niet aan de orde, omdat priesters in de Oekraïense Grieks-katholieke Kerk, die de Byzantijnse ritus volgt, mogen huwen. De oorlog, die sinds twee jaar in ons land woedt, zet de focus scherp op thema's als lijden en dood, zorg voor gebroken families en weeskinderen.

Je priesterwijding verliep volgens Byzantijnse ritus. Wat betekent dat?

Met bisschop Johan Bonny werd ik in de kathedraal van Antwerpen tot priester gewijd in de Byzantijnse ritus. Ik blijf evenwel tot de Oekraïense Grieks-katholieke Kerk behoren. Ik ben hier verbonden met de Grieks-katholieke eparchie van Parijs en behoor kerkrechtelijk nog steeds tot mijn eparchie in Oekraïne. Daarom ook werd de plechtigheid geleid door hulpbisschop Petro Goliney uit Oekraïne en bisschop Johan Bonny. Die laatste gaf me toestemming om binnen de rooms-katholieke Kerk aan de slag te gaan, eerst als diaken en nu als

Tijdens de viering met paus Franciscus in het Koning Boudewijnstadion stond Volodymyr Hreshchuk mee op het podium, als diaken die weldra tot priester gewijd zou worden. "Dat is een heel grote eer", reageert Volodymyr. "Ik kan niet zeggen dat het een droom is die werkelijkheid wordt, want zo iets droom je zelfs niet." Voor Volodymyr is de paus een grote persoonlijkheid, die meent wat hij zegt. "Dat voel je ook echt. Hij is authentiek." Hij is ook onder de indruk van de vriendelijkheid en empathie van de paus. "Toen de paus binnengereden werd in de geïmproviseerde sacristie achter het podium, waar alle celebranten wachtten, kwam hij met een brede glimlach en uitgestoken hand naar ons. Ik heb hem een hand gegeven en gevraagd of hij me wilde zegenen." Hij vervolgt: "Het was een ongelooflijk mooi moment. Ik voel me sterk bemoedigd door zijn woorden en door zijn persoonlijkheid. Hij is iemand die vanuit de vreugde van het Evangelie leeft. Hij straalt die vreugde uit." Het pleidooi van de paus voor vrede raakte Volodymyr ook. "Ik hoop sterk op vrede in mijn land, en in de hele wereld. En ik hoop dat we hier in België dankzij dit bezoek de geest van het Evangelie mogen herontdekken en dat die mag groeien." (Otheo/IVH)

priester. Na mijn wijding vat ik in opdracht van bisschop Bonny aan de KU Leuven een master theologie aan over culturele, maatschappelijke en religieuze vraagstukken en ontwikkelingen en hun betekenis, om van daaruit te bestuderen hoe we in de huidige samenleving en die van morgen aan nieuwe evangelisatie kunnen doen. Daarnaast blijf ik actief in de Sint-Michielsparochie in Antwerpen waar we als Oekraïense gemeenschap te gast mogen zijn en heel fijn kunnen samenwerken met de lokale katholieke gemeenschap.

Dat je als diaken en nu ook als priester gehuwd bent en vader van een dochter, is ongewoon in onze ogen. Hoe reageren mensen daarop?

Aangenaam verrast, soms nieuwsgierig. Op dat vlak kan ik misschien een rolmodel zijn in Antwerpen. De Oekraïense Grieks-katholieke Kerk laat de keuze tussen huwen of een leven als een celibataire priester.

Ervaar je het als een voordeel om gehuwd te zijn als priester?

Zeker wel. Met mijn echtgenote Helena kan ik van gedachten wisselen. Ik kan haar om advies vragen, delen wat op mijn hart ligt, het geloofsleven delen. Belangrijk is dat ze me

steunt. Ik bespreek met haar welke thema's ik wil aansnijden in mijn preek. Wanneer ik hem uitgeschreven heb, wisselen we van gedachten over de tekst, waarna ik soms nog passages herwerk. Dankzij mijn huwelijk begrijp ik beter wat er zoal leeft in een gezin. Ik weet wat ruziemaken en je verzoenen is, wat het betekent om na een slapeloze nacht door een huilende dochter moe op te staan en aan de slag te moeten. Ik geniet van het samen eten en het samen bidden. In een gezin maak je ook afspraken, overleg je. Na de geboorte van ons dochtertje was het zoeken wie welke taken kan opnemen. Je kunt niet alles aan de ander overlaten, we moeten het samen dragen. In de Kerk is dat niet anders.

Wat voor een priester zou je graag zijn?

Ik zie mijn roeping als een voortdurend groeien. Elke dag opnieuw daagt God me uit om ja te zeggen. Dan kijk ik naar Maria, die in haar leven ook meerdere uitdagingen op haar weg vond en telkens opnieuw volmondig ja zei. Als priester zou ik graag een herder willen zijn, mensen nabij willen zijn, zoals Jezus zegt in het Johannesevangelie (10, 11-18): 'Ik ken de mijnen en de mijnen kennen Mij'. Het draait niet om mij, het gaat om de ander. Ik hoop dat mensen via mij tot God kunnen komen.

DE KIOSK

MEDEDELINGEN

SAMENVOEGING VAN PAROCHIES

Bij bisschoppelijk decreet van 1 juli 2024 werden de parochies Antwerpen-Berendrecht, Onze-Lieve-Vrouw, en Antwerpen-Zandvliet, Sint-Gertrudis, samengevoegd, zoals bepaald in canon 515 § 2 C.I.C., met ingang op de datum waarop het ministerieel besluit tot samenvoeging van de betrokken kerkfabrieken in werking treedt. De nieuwe parochie draagt de naam **Sint-Gertrudis**.

Bij bisschoppelijk decreet van 1 juli 2024 werden de parochies Brasschaat, Sint-Jozef, *Driehoek*; Brasschaat, Goddelijk Kind Jezus, *Bethanië*, en Brasschaat, Onze-Lieve-Vrouw Onbevlekt Ontvangen, *Maria-ter-Heide*, samengevoegd, zoals bepaald in canon 515 § 2 C.I.C., met ingang op de datum waarop het ministerieel besluit tot samenvoeging van de betrokken kerkfabrieken in werking treedt. De nieuwe parochie draagt de naam **Onze-Lieve-Vrouw-Onbevlekt-Ontvangen**.

Bij bisschoppelijk decreet van 1 juli 2024 werden de parochies Westerlo, Sint-Anna, *Tongerlo*; Westerlo, Onze-Lieve-Vrouw Bezoeking, *Oosterwijk*, en Westerlo, Sint-Michiël, *Oevel*, samengevoegd, zoals bepaald in canon 515 § 2 C.I.C., met ingang op de datum waarop het ministerieel besluit tot samenvoeging van de betrokken kerkfabrieken in werking treedt. De nieuwe parochie draagt de naam **Sint-Michiël**.

WIJZIGING VAN GEBIEDSOMSCHRIJVING PAROCHIES

Bij bisschoppelijk decreet van 18 maart 2024 werden de parochies Ravels, Sint-Servatius;

› *Of het zal sneeuwen met kerst dit jaar, is niet te voorspellen. Zeker is wel dat de kerststal die leerlingen van de Vrije Technische Scholen Turnhout voor onze bisschop ontwierpen, dit jaar opnieuw opgesteld wordt op het binnenplein van het bisschopshuis. Je bent welkom vanaf 13 december om hem te bezichtigen, elke werkdag van 9 tot 12.30 uur en van 13.30 tot 17 uur op de Schoenmarkt 2 in Antwerpen. Die middag zelf kan je trouwens meteen slurpen van een warm solidariteitskommetje soep ten voordele van Welzijnszorg.*

Ravels, Sint-Valentinus, *Poppel*; Ravels, Sint-Jan Baptist, *De Straat*; Ravels, Sint-Adrianus, *Eel*; Ravels, Sint-Michiël, Weelde, en Ravels, Onze-Lieve-Vrouw van de Rozenkrans, *Weelde-Statie*, samengevoegd tot de parochie **Ravels, Sint-Michiël**, met ingang op de datum waarop het ministerieel besluit tot samenvoeging van de betreffende kerkfabrieken in werking treedt. Bijkomend wordt bij bisschoppelijk decreet van 15 juli 2024 de gebiedsomschrijving van de parochie **Ravels, Onze-Lieve-Vrouw van de Rozenkrans, Weelde-Statie**, aangepast naar overeenkomst met het grondgebied van de gemeente Ravels, en wordt de gebiedsomschrijving van de parochie **Turnhout, Sint-Pieter**, aangepast naar overeenkomst met het grondgebied van de gemeente Turnhout; zoals bepaald in canon 512 § 2 C.I.C., met ingang op de datum waarop het ministerieel besluit tot samenvoeging van de kerkfabrieken van Ravels in werking treedt.

ONTBINDING

Bij bisschoppelijk decreet van 30 augustus 2024 werd de **pastorale eenheid Elia** in Brecht en Wuustwezel ontbonden en hield ze op te bestaan. De geloofskernen werden herverdeeld. De benoeming en de functie van coördinator van het team van de pastorale eenheid, de taken van het team van de pastorale eenheid en de benoemingen van de teamleden in deze pastorale eenheid houden op te bestaan.

Bijkomend wordt bij bisschoppelijk decreet van 30 augustus 2024 de gebiedsomschrijving van een aantal pastorale eenheden aangepast. De gebiedsomschrijving van de **pastorale eenheid Sint-Franciscus** in Hoogstraten en Rijkvorsel wordt aangepast en uitgebreid met de parochies Brecht, Sint-Leonardus, *Sint-Lenaarts*; Brecht, Sint-Michiël en Wuustwezel, SS. Pieter en Pauwel, *Loenhout*.

De gebiedsomschrijving van de **pastorale eenheid Heilige Veronica** in Borsbeek, Schilde, Schoten, Wijnegem en Wommelgem, wordt aangepast en uitgebreid met de parochies Brecht, Sint-Job, *Sint-Job-in-'t-Goor*; Brecht, Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes, *Lochtenberg* en *Sint-Job-in-'t-Goor* en Brecht, Sint-Willibrordus, *Overbroek*.

De gebiedsomschrijving van de **pastorale eenheid Heiligen Jacobus en Antonius** in Kapellen en Brasschaat wordt aangepast en uitgebreid met de parochie Wuustwezel, Sint-Jozef, *Gooreind*.

De gebiedsomschrijving van de **pastorale eenheid Onze-Lieve-Vrouw** in Essen en Kalmthout wordt aangepast en uitgebreid met de parochie Wuustwezel, Onze-Lieve-Vrouw-Tenhemelopgenomen met kapelaniën Wuustwezel, Sint-Antonius van Padua, *Sterbos*, en Wuustwezel, Onze-Lieve-Vrouw Middelaars, *Braken*.

➤ Op de website van ons bisdom vind je deze hertekende bisdomkaart met de recente wijzigingen na de opheffing van de pastorale eenheid Elia. Klik op 'Wegwijs in het bisdom Antwerpen' en vervolgens op 'Diocesane structuren'.

OVERLIJDEN

Willy Wim **Eckelmans**, priester van ons bisdom, overleed thuis in Deurne op vrijdag 2 augustus 2024. Hij was onderpastoor in Deurne, Stabroek en Wilrijk. Daarna was hij pastoor in Antwerpen, Sint- Amandus (1979-2003). Hij werd geboren in Kortesseem op 14 oktober 1928 en tot priester gewijd in Mechelen op 29 september 1956.

Guido **Tielemans**, salesiaan van Don Bosco, overleed op 7 januari 2024. Guido was pastoor in Hoboken, Heilige Familie en Hoboken, Sint-Jozef (2007-2014). Hij werd geboren in Lier op 9 november 1939 en tot priester gewijd op 13 september 1969 in Oud-Heverlee.

Guido **Guy Van Dyck**, priester van ons bisdom, overleed onverwacht thuis in Turnhout op 17 augustus 2024. Hij was achtereenvolgens onderpastoor in Geel en Merksem, pastoor in Balen en Mol. Guido was eveneens kapelaan in Balen. In het dekenaat Balen was hij deken van 1994 tot 2004. Hij werd geboren in Turnhout op 18 januari 1941 en tot priester gewijd op 29 juni 1967.

EIGEN DIENSTEN

Gerry **Bellekens**, pastoraal werker van ons bisdom, werd per 1 september 2024 benoemd tot stafmedewerker voor het vicariaat Kempen, voor een termijn van zes jaar. Hij behoudt zijn overige functies.

Dries **Majewski** nam per 31 augustus 2024 ontslag als stafmedewerker binnen het vicariaat Kempen.

Myriam **Smits** werd door de bisschop herbenoemd tot adjunct van de bisschoppelijk vicaris voor het vicariaat diocesane diensten, per 1 september 2024, voor een termijn van zes jaar.

BENOEMINGEN

Kristien **Aubroeck**, pastoraal werker in opleiding, werd per 1 september 2024 benoemd tot parochieassistente in de pastorale eenheid Clara van Assisi (Oud-Turnhout, Turnhout) en dat tot 30 juni 2027.

Leon **Boeye**, diaken van ons bisdom, werd per 31 mei 2024 herbenoemd tot diaken in de pastorale eenheid Heilige Damiaan (Antwerpen-Kiel, Berchem, Hoboken, Wilrijk) en dat tot 1 september 2028. Hij nam ontslag als verantwoordelijke diaconie en solidariteit in dat team.

Jan **Dams**, diaken van ons bisdom, werd per 1 april 2024 herbenoemd tot diaken in de pastorale eenheid Heiligen Prisca en Aquila (Herselt, Hulshout, Westerlo) voor een termijn van zes jaar. Zijn functie als en verantwoordelijke verkondiging en catechese werd beëindigd. Per 1 augustus 2024 werd hij benoemd tot teamlid in deze eenheid, voor een termijn van zes jaar.

Maria **De Ryck** werd per 1 augustus 2024 benoemd tot teamlid in de pastorale eenheid Heiligen Prisca en Aquila (Herselt, Hulshout, Westerlo) voor een termijn van zes jaar.

Luc **Dockx**, pastoraal werker in opleiding, werd per 1 september 2024 benoemd tot parochieassistent en verantwoordelijke liturgie en gebed in de pastorale eenheid Sint-Franciscus (Hoogstraten, Rijkervorsel) voor een termijn van zes jaar.

Emmanuel **Ikeobi**, priester van het aartsbisdom Onitsha (Nigeria), fidei donum in ons bisdom, werd per 11 oktober 2024 benoemd tot vicaris-generaal in het bisdom Antwerpen voor het vicariaat Antwerpen.

Tom **Joossens**, pastoraal werker van ons bisdom, werd per 1 september 2024 benoemd tot parochieassistent en verantwoordelijke liturgie en gebed in de pastorale eenheid Sint-Franciscus (Hoogstraten, Rijkervorsel) voor een termijn van zes jaar.

Heidi **Kriekemans**, pastoraal werkster van ons bisdom, werd per 1 september 2024 benoemd tot parochieassistent en teamlid in de pastorale eenheid Heiligen Prisca en Aquila (Herselt, Hulshout, Westerlo) voor een termijn van zes jaar.

Moses **Oguche**, spiritijn, voorheen parochie-vicaris in de pastorale eenheid Clara van Assisi (Oud-Turnhout, Turnhout), werd per 1 september 2024 benoemd tot pastoor en verantwoordelijke gemeenschapsofbouw aldaar, voor een termijn van zes jaar. Hij behoudt zijn overige functies.

Abiraham **Rayappan**, Herald of Good News, werd per 1 september 2024 herbenoemd tot verantwoordelijke gemeenschapsofbouw, moderator en lid van de priesterequipe in de pastorale eenheid Onze-Lieve-Vrouw (Essen, Kalmthout, Wuustwezel (Centrum)).

Bart **Rombouts**, priester van ons bisdom, voorheen verantwoordelijke liturgie en gebed in de pastorale eenheid Sint-Franciscus (Hoogstraten, Rijkevorsel), werd per 1 september 2024 aldaar benoemd tot verantwoordelijke diaconie en solidariteit voor een termijn van zes jaar. Hij behoudt zijn overige functies.

Ria **Ruelens**, pastoraal werkster van ons bisdom, werd per 25 maart 2024 herbenoemd tot pastoraal rusthuiswerkster in het woon- en zorgcentrum Sint-Barbara in Herselt, in de pastorale eenheid Heiligen Prisca en Aquila (Herselt, Hulshout, Westerlo), en dat tot 17 mei 2027.

Wim **Selderslaghs**, priester van ons bisdom, werd per 11 oktober 2024 benoemd tot vicaris-generaal in het bisdom Antwerpen voor het vicariaat Kempen.

Lieven **Snyers**, priester van ons bisdom en deken van de Noorderkempen, werd per 1 september 2024 benoemd tot parochievicaris in de pastorale eenheid Sint-Franciscus (Hoogstraten, Rijkevorsel), voor een termijn van zes jaar.

Marianne **Slaets**, pastoraal werkster van ons bisdom, werd per 1 augustus 2024 benoemd tot teamlid in de pastorale eenheid Heiligen Prisca en Aquila (Herselt, Hulshout, Westerlo) voor een termijn van zes jaar.

Chris **Smits**, pastoraal werkster van ons bisdom, werd per 1 augustus 2024 benoemd tot teamlid in de pastorale eenheid Heiligen

› In januari 2024 verscheen het Jaarboek van het bisdom Antwerpen 2024-2025. Je leest het goed: dat jaarboek geldt voor het eerst voor twee kalenderjaren (2024 en 2025). Het jaarboek is een praktische en onmisbare gids voor het vinden van personen of instellingen in ons bisdom. Indien je nog niet over een jaarboek beschikt, bestel dan nu jouw exemplaar bij uitgever Halewijn via bestellingen@halewijn.info. Voor aanpassing van gegevens neem je contact op met secretariaat@bisdomantwerpen.be

Prisca en Aquila (Herselt, Hulshout, Westerlo) voor een termijn van zes jaar.

Emmanuel **Tomfiah**, spiritiijn, voorheen leidinggevend priester in de pastorale eenheid Clara van Assisi (Oud-Turnhout, Turnhout), werd per 1 september 2024 benoemd tot leidinggevend priester in de pastorale eenheid Zacheüs (Kasterlee, Lille). Hij behoudt zijn overige functies.

Henri **Van Bergen**, priester van het bisdom Polokwane (Zuid-Afrika), werd per 31 mei 2024 herbenoemd tot parochievicaris in de pastorale eenheid Heilige Christoffel (Borgerhout extra muros, Deurne) en dat tot 26 augustus 2025.

Josephine **Van den Vonder**, pastoraal werkster van ons bisdom, werd per 25 maart 2024 herbenoemd tot parochieassistente in de pastorale eenheid Heiligen Prisca en Aquila (Herselt, Hulshout, Westerlo) voor een termijn van zes jaar.

Jozef **Van Reusel**, priester van ons bisdom, werd per 31 mei 2024 herbenoemd tot parochievicaris in de pastorale eenheid Heilige Damiaan (Antwerpen-Kiel, Berchem, Hoboken, Wilrijk) en dat tot 28 juli 2026.

Norbert **Wauters**, priester van ons bisdom, werd per 1 augustus 2024 benoemd tot pastoor en verantwoordelijke gemeenschapsofbouw en coördinatie in de pastorale eenheid Heiligen Prisca en Aquila, en als lid van dat team, voor een termijn van zes jaar. Zijn functie als

leidinggevend priester in dat team werd beëindigd. Hij behoudt zijn overige functies.

STOPZETTINGEN

Peter **Houilleberghs**, diaken van ons bisdom, stopt per 1 september 2024 om gezondheidsredenen als verantwoordelijke gemeenschapsofbouw in de pastorale eenheid Sara en Abraham (Ranst, Zandhoven) en als lid van dat team. Hij blijft voortwerken als diaken binnen die pastorale eenheid.

Mick **Huybrechts**, priester van ons bisdom, nam per 31 augustus 2024 ontslag als pastoor en verantwoordelijke gemeenschapsofbouw en coördinatie in de pastorale eenheid Zacheüs Kasterlee, Lille, en als lid van dat team.

Stanny **Scheipers** nam per 30 mei 2024 ontslag als verantwoordelijke financieel en materieel beheer in de pastorale eenheid Heilige Damiaan (Antwerpen (Kiel), Berchem, Hoboken, Wilrijk), en als lid van dat team.

De benoeming van Sandra **Sysmans**, pastoraal werkster in opleiding, als parochie-assistente in de pastorale eenheid Heilige Nicolaas van Poppel (Arendonk, Baarle-Hertog, Ravels) werd per 31 augustus 2024 beëindigd.

Jens **Van Rompaey** nam per 25 augustus 2024 ontslag als ceremoniaris van de bisschop.

De bisschop stelt er prijs op bij deze gelegenheid zijn medewerkers van harte te danken.

IN DE KIJKER

VREDE EN VRIENDSCHAP IN CHARLY'S SPOOR

“Charles sprak weinig over God, maar toonde Gods liefde in alles wat hij deed. Charles maakte dag in dag uit werk van gemeenschapsofbouw tussen christenen en moslims, allen kinderen van eenzelfde God. Zo realiseerde hij het levengedevende wonder van verbondenheid tussen mensen over de grenzen van godsdiensten heen”, aldus Salah Selloum, moslim en oud-leerling van de witte pater die in 1994 tijdens zijn missiewerk in Algerije vermoord werd en op 8 december 2018 werd zaligverklaard. Honderd jaar na zijn geboorte en dertig jaar na zijn overlijden zijn er meerdere herdenkingsmomenten gepland.

Marc Philips

“Dat wonder mag niet verloren gaan”, benadrukt Yvan Deckers, neef van Charles. “Daarom tracht de diocesane werkgroep ‘Vrede en vriendschap in het spoor van de zalige Charles Deckers’ de dialoog tussen christenen en moslims – met respect voor elkaars eigenheid – te bevorderen.” An Verheyen, die als adjunct van de vicaris de werkgroep aanstuurt, bevestigt: “Met zijn manier van leven en denken reikt Charly, zoals zijn medebroeders bij de witte paters hem noem(d)en, ons zes sleutelbegrippen aan waarmee we concreet aan de slag gaan: ontmoeting, keuze voor uitgestotenen, eenvoud in daden, groeien in geloof, gebed en zending. Die sleutelbegrippen geven aanknopingspunten voor zowel christenen als moslims.”

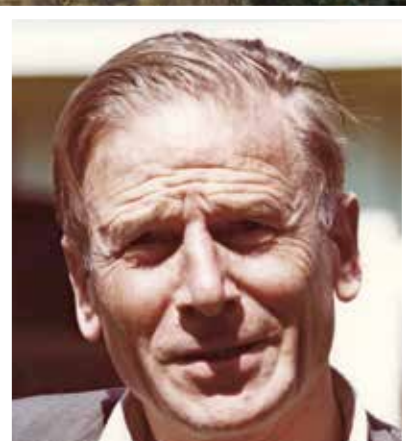
Zandhoven en Brussel

“Op 8 december 2024 vieren we voor het derde jaar op rij in de Sint-Amelbergakerk in Zandhoven de vijfde verjaardag van de zaligverklaring van Charles”, blikt Nicolas-Alexander Goossens van het vicariaat Kempen vooruit. Yvan vult aan: “Een week later, op 15 december, gaan aartsbisschop Terlinden en bisschop Bonny in abdijs Ter Kameren een

bijzondere herdenkingsviering voor.” Charles, een geboren en getogen Antwerpenaar die vele vakanties doorbracht op het familiedom in Zandhoven, was van 1977 tot 1982 ook in Brussel actief, waar hij ‘El Kalima’ (Christelijk Centrum voor relaties met de Islam) oprichtte. Bovendien wonen heel wat familieleden van de zalige Charles in het Brusselse. Voldoende redenen om die bijzondere viering daar te laten plaatsvinden. Want Charles’ verbindende voorbeeld is niet aan plaats en tijd gebonden.

“De actuele wereld in het algemeen, en de religieuze culturen in het bijzonder, kunnen niet ontsnappen aan de noodzaak van de dialoog om een harmonieus samenleven te verzekeren.”

Charles Deckers, 19 juni 1994

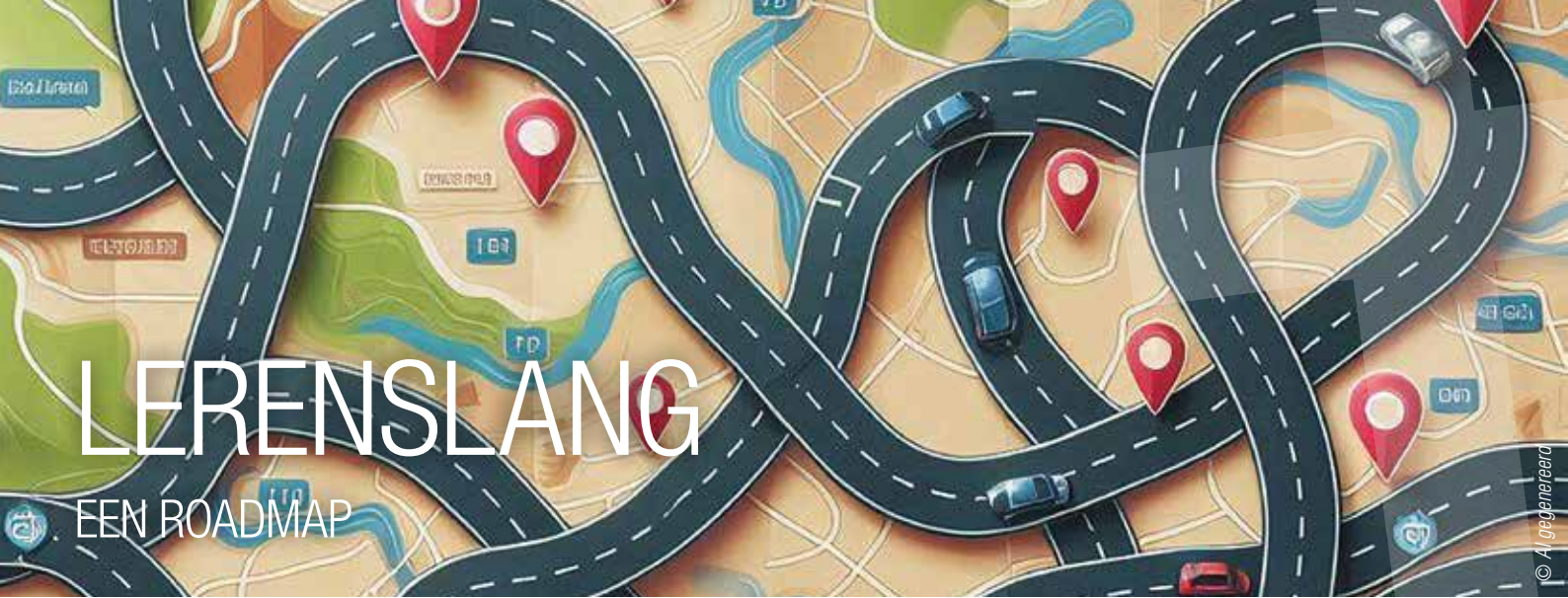
© Y. Deckers

➤ Op 8 december 2018 werd er in de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal een dankviering opgedragen voor de zaligverklaring van Charles Deckers.

Antwerpen

Op 11 mei 2025 vindt de dag van ontmoeting en dialoog tussen christenen en moslims in de Antwerpse Onze-Lieve-Vrouwe-kathedraal plaats. “Het gebed van christenen, bij wie onze bisschop, samen met moslims in de Venerabelkapel, groeide de voorbije vijf jaren uit tot een sterk moment van verbinding”, verwoordt Thomas Hendrikus van het vicariaat Antwerpen dankbaar.

“Tegenwoordig bestaan in onze samenleving culturen, nationaliteiten, religieuze overtuigingen en ideologieën naast elkaar. Hoewel de contacten talrijk zijn, verlopen ze niet altijd vreedzaam. Charles inspireert ons om bruggen te bouwen die toegang bieden tot elkaars rijkdom en waarden over allerlei grenzen heen. Door elkaar beter te leren kennen, ontdekken we dat we vaak dezelfde zaken doen, zoals voedselbedeling, gebed, aandacht voor zieken, gevangenen ...”, vertelt Myriam Smits van het vicariaat Diocesane Diensten. “Samen bouwen aan een wereld van vrede en vriendschap, met respect voor het verschil. Daar draagt de werkgroep ‘Vrede en Vriendschap in het spoor van de zalige Charles Deckers’ graag haar steentje toe bij”, besluit Yvan.

LERENSLANG

EEN ROADMAP

*Elk jaar organiseert de Diocesane Werkgroep Catechumenaat in september een open avond voor (toekomstige) begeleiders van catechumenen en voor wie meer wil weten over de voorbereiding van volwassen geloofsleerlingen (het catechumenaat). Telkens belicht de werkgroep een ander element uit die voorbereiding. In de voorbije maanden groeide het idee om samen met de Diocesane Werkgroep Bijbel (DWB) te werken met het Marcusevangelie. Op de open avond van 12 september werd **een roadmap gepresenteerd, het eerste 'product' van die samenwerking.***

Myriam Smits

Het catechumenaat is het traject dat volwassen geloofsleerlingen (catechumenen) afleggen op weg naar hun doopsel, eucharistie en/of vormsel. Dat traject is niet nieuw. Reeds in het vroege christendom doorliepen geloofsleerlingen verschillende stadia in hun initiatie en inwijding in het geloof. Het traject was een samenhangend geheel van gebed, bezinning en uitleg over Bijbel en geloofsleer. Hoogtepunt van die weg was de viering van de initiatiesacramenten – het doopsel, het vormsel en de eucharistie – tijdens de paasnacht.

Paashaggadah

In *Marcus: geweld en genade* stelt Benoît Standaert dat het Evangelie van Marcus tijdens de voorbereiding van de geloofsleerlingen in de paasnacht voorgelezen wordt. Voor hem is dat Evangelie een 'paashaggadah'. De Haggadah is het boek met verhalen die de Joden tijdens de sederavond van de Pesach beluisteren, zowel dat van de uittocht uit Egypte als alle andere verhalen over nachten waarin God verlossend ingrijpt ten voordele van zijn volk.

De eerste christenen kwamen uit het Joodse volk en waren bekend met de gebruiken tijdens de Joodse feesten. Voor hen was het voorlezen van een volledig boek op de vooravond van een feest bijgevolg niets nieuws. Zowel qua lengte als qua opzet past Marcus in dat kader. Marcus is immers het kortste evangelie en kan in ongeveer twee uur in zijn geheel worden voorgelezen. Een derde van het Evangelie van Marcus is gewijd aan de laatste week van Jezus. Benoît Standaert verwoordt het als volgt: "Zoals in de joodse paaswake leven Marcus en de zijnen in afwachting van een gebeuren dat ooit met het einde van de geschiedenis samen moet vallen, maar dat mogelijkwijze in deze nacht plaats kan vinden" (blz. 27).

Roadmap

Die hypothese van Benoît Standaert inspireerde de Diocesane Werkgroep Catechumenaat en de Diocesane Werkgroep Bijbel om een roadmap uit te werken voor de lectuur van het Marcusevangelie als een mogelijke weg om geloofsleerlingen voor te bereiden op weg naar hun doopsel.

David Godecharle, stafmedewerker Bijbel en spiritualiteit en lid van de Diocesane Werkgroep Bijbel, stelde de roadmap voor: "Het Marcusevangelie is een interessant evangelie om mee te beginnen: het is gemakkelijk en het vormt een mooie introductie op het genre 'evangelie'. Marcus is de evangelist van de weg: hij presenteert de weg die Jezus in zijn leven gaat naar zijn kruisdood, naar de verheerlijking door het kruis."

Samen op ontdekkingstocht

David nodigde zowel beginners als gevorderden uit om met de roadmap aan de slag te gaan. De voorgestelde begeleiding richt zich niet alleen tot geloofsleerlingen maar ook tot begeleiders. Geloofsleerling en begeleider ontdekken samen en zijn samen tochtgenoot. In het leren van de ene leert ook de ander. De roadmap bevat materiaal voor vijf bijeenkomsten, zoals een introductie over het begin en het einde van het Marcusevangelie, een stafkaart die inzicht biedt in de structuur van het evangelie, een inleiding waarin het eigene van Marcus wordt belicht en vier evangelieverhalen die telkens een etappe uit het verhaal van Jezus vertellen. De vijf bijeenkomsten hoeven niet als een reeks aangeboden te worden.

De roadmap is zo opgevat dat een begeleider in een gezamenlijke onderscheiding met een kandidaat kan nagaan of en op welke manier ze met dit materiaal aan de slag gaan: een of twee bijeenkomsten met eventueel later een vervolg of een intensieve bestudering van het Marcusevangelie in de veertigdagentijd of paastijd, of ... En wie weet komt er ooit in de komende jaren een volledige lezing van het Marcusevangelie, net als in de vroege Kerk.

DOORKIJK

HOE GA JE OM MET WIE VERLOREN LOOPT?

➤ Leo De Weerd.

© LDW

“Sterker dan vergeving: is de overweldigende liefde”

(Lucas 15, 1-32)

In 1996 werd Aline gearresteerd en naar de gevangenis doorverwezen. Ze had haar echtgenoot tijdens een handgemeen om het leven gebracht. Beiden waren op het moment van de feiten dronken. Aline houdt vol dat ze nooit de bedoeling had haar echtgenoot te doden. Haar (levens)verhaal blijft een mysterie met veel onduidelijkheden en leemtes.

Goddelijke extravagantie

Sinds ze de gevangenis verlaten heeft, ontmoeten we elkaar twee keer per jaar. In die tijd heeft ze aarzelande stappen gezet om te verwoorden welke diepe wonden dat gebeuren heeft nagelaten in haar leven. Kan ik Aline vergeving schenken? In wiens naam? In naam van het slachtoffer dat er niet meer is? Waar zou ik het lef vandaan halen? In eigen naam? In naam van God?

En toch valt het op hoe onze Bijbelse traditie het onvoorwaardelijke karakter van de vergeving in het licht stelt, als een soort van ‘goddelijke extravagantie’ of onverklaarbare buitensporigheid die zich wellicht op zijn scherpst manifesteert in de kruiswoorden van Jezus: “Vader, vergeef het hun, want ze weten niet wat ze doen” (Lc 23, 33-34).

Die onverklaarbare buitensporigheid of ‘goddelijke extravagantie’ schept op haar beurt ruimte voor menselijke vergeving. Om de ander niet definitief te verstoten omwille

van zijn slechte handelen, noch op te sluiten in zijn foute daden, maar om hem zijn menswaardigheid terug te schenken én de mogelijkheid die daarmee gepaard gaat om als mens goed of slecht te zijn. De drie parabels over het verlorene uit het Lucasevangelie illustreren dat treffend. Ze vertellen ons hoe God omgaat met wat in onze ogen onherroepelijk verkeerd is gelopen in het leven van mensen of, om het met de woorden van de evangelist uit te drukken, met wat ‘verloren’ is gelopen. En dieper nog hoe God ons menselijke kwaad liever beschouwt als iets dat ‘verkeerd is gelopen’ dan als intrinsiek kwaad op zich, en hoe Hij ons bijgevolg liever ziet als mensen die soms ‘verloren lopen’ dan als ‘écht slechte mensen’.

Eén percentage

Omdat het vreemd blijft klinken om je energie te besteden aan uitgestotenen of aan dat ene percentage delinquenten, blijven deze verhalen een aansporing om de lacunes in onze sociale systemen op te vullen en te blijven uitgaan naar wie weggezonden zijn in isolement en wanhoop.

Wanneer de vader in de derde en laatste parabel zijn jongste zoon vergeving schenkt, kiest hij er bewust voor om zijn zoon niet te reduceren tot die ene foute daad. Geen enkel verwijt, geen enkele allusie op wat is gebeurd. Niets van “dat had ge toch niet

mogen doen” of van “het is goed dat ge inziet dat ge verkeerd zijt geweest”. We zijn als mensen immers voortdurend tot het beste of het slechtste in staat, zelfs indien we een deugdvol leven proberen te leiden. Daarvan is de oudste zoon het voorbeeld. Hij stond zijn vader altijd bij en handelde altijd goed, maar weigerde toch om uiteindelijk in de liefde van de vader te delen.

Er is geen algemene regel die ons zegt hoe we moeten omgaan met mensen die zware fouten gemaakt hebben in het leven. Net zoals de vader zijn zoon opwacht, zullen we moeten inschatten wat het beste is om te doen. En dat kunnen we enkel op basis van een fijngevoeligheid die rekening houdt met zoveel mogelijk perspectieven – die van de dader, het slachtoffer, de naastbestaanden, de samenleving – en die uiteindelijk teruggaat op het feit dat alle betrokkenen hetzelfde mens-zijn met elkaar delen.

Het kleed van barmhartigheid

Aline, die ondertussen 76 jaar werd, blijft zichzelf afsluiten van alles wat het leven de moeite waard maakt. Een straf die ze meent verdiend te hebben wegens dat moment van onnadenkendheid. Toch ben ik er vast van overtuigd dat God, net zoals in de parabel, het ogenblik afwacht waarop Hij Aline terug zal kunnen omarmen en haar het mooiste fijn linnen gewaad kan aantrekken. Het kleed van zijn barmhartigheid, dat haar schuld en schaamte voorgoed zal bedekken.

Leo De Weerd

Jezuïet en hoofdaalmoezenier voor de katholieke eredienst in de gevangenis

DE NIEUWE JONGERENBIJBEL

Jawel, er is een nieuwe Bijbel in omloop! En wat voor een! De NBV21 Jongerenbijbel! Hij werd enkele maanden geleden gepresenteerd in de Sint-Hubertuskerk in Antwerpen tijdens de lancering van Kamino.

Kamino is een van de vijf partnerorganisaties die meewerkten aan de nieuwe Jongerenbijbel. Elk ontwierp met de achterban een eigen cover voor dezelfde Jongerenbijbel. Zo ook Kamino. In een workshop 'Bijbelkaft met artificiële intelligentie' tijdens de Vlaamse Wereldjongerendag in 2023 togen jongeren uit Kamino daarvoor aan de slag.

Compagnon

Stefan van Dijk, manager Ontwikkeling & Uitgeven bij het Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap: "Als Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap zijn we blij met de samenwerking met Kamino, omdat we de Bijbel graag dicht bij jongeren brengen en Kamino de aangewezen partij is om katholieke jongeren te bereiken in Vlaanderen. We hopen dat de Jongerenbijbel, met Vlaamse omslag, een compagnon mag zijn op de geloofsreis van veel jongeren."

De nieuwe Bijbel werd op een spectaculaire manier 'geboren' tijdens het lanceerevenement van Kamino in Berchem. En dat was niet zomaar ... Kamino wil namelijk op weg gaan met jongeren, een visie die naadloos aansluit bij de NBV21 Jongerenbijbel. In de Sint-Hubertuskerk lieten twee steltenlopers de nieuwe Jongerenbijbel vanop een hoogte enkele meters naar beneden vallen, waar die door enkele medewerkers opgevangen werd in een groot doek.

Jozefien Van Huffel, communicatieverantwoordelijke bij Kamino: "We geloven in jongeren die geloven, klinkt het in onze kersverse geloofsbrief. En dat doen we door samen met gelovige en zoekende jongeren op weg te gaan. Jezus achterna. De nieuwe Jongerenbijbel is een dankbare tochtgenoot in die missie, voor bege-leiders en voor de jongeren zelf."

LIGHTQUEST 16.11.2024

Vorig jaar al speelden we met het idee om een nieuw initiatief te starten. Met het team van Kamino Antwerpen besloten we te focussen op jongeren die al gebeten zijn door het geloof. Jongeren die graag willen praten over hun geloof met andere gelovigen. Voor hen riepen we LightQuest in het leven. Het eerste evenement van LightQuest vindt plaats op 16 november om 19 uur in de Sint-Pauluskerk in Antwerpen. Vandaaruit starten we een tocht langs diverse kerken in Antwerpen. In elke kerk wacht er een korte, verdiepende opdracht of vraag. We sluiten de tocht af met een viering in de Sint-Ignatiuskapel in Antwerpen. Na de viering kunnen we met z'n allen napraten of onze gesprekken voortzetten in Zomaar een Dak. Doorlopend is er in de kapel een mogelijkheid tot een verzoeningsgesprek met een priester.

Wil je graag deelnemen aan de eerste editie van LightQuest?
Schrijf je dan snel in via www.regi.kamino.be/lightquest

© Kamino

Wil je zelf een jongerenbijbel aankopen?
Dat kan in de onlineshop van het Bijbelgenootschap. Surf naar bijbelgenootschap.nl en klik op 'shop'.

Het moet gezegd: het is een heel uitgebreide Bijbel geworden, met bijdragen van een interconfessioneel team van auteurs. De tekst is de nieuwste Bijbelvertaling (NBV21). De nieuwe editie helpt jongeren om zelf de Bijbel te lezen en de relevantie van dat boek te ontdekken voor hun eigen leven. Uniek aan deze Bijbel is de extra content, zoals de themaroutes om je weg door de Bijbel te vinden en je te verdiepen in Bijbelse thema's, met personenpagina's en themapagina's die aansluiten bij de leefwereld van jongeren en met reflectievragen voor verschillende leeftijden. Er worden handvatten aangereikt waarmee jongeren zelf op zoek kunnen gaan. De inhoud van de Jongerenbijbel sluit aan bij de belevingswereld van jongeren uit de humaniora én oudere jongeren.

KAMINO ANTWERPEN
ANTWERPEN@KAMINO.BE
03 454 11 44

Onze jongeren

kamino

READY TO PLAY DIXIT-KAARTEN

In de wereld van de Pastorale zorg en begeleiding van jongeren zijn er talloze methoden en middelen beschikbaar om effectieve communicatie en diepgaande gesprekken te bevorderen. Een handig hulpmiddel hierbij zijn de Dixit-kaarten. De kaarten werden oorspronkelijk ontworpen als een creatief bordspel maar hebben ook hun waardevolle plek gevonden in pastorale gesprekken. De kaarten staan bekend om hun prachtige en vaak raadselachtige illustraties. Juist dat maakt ze zo interessant. De beelden spreken de verbeelding van jongeren aan en roepen persoonlijke interpretaties op. In een pastorale setting kunnen jongeren een kaart kiezen die hun gevoelens of ervaringen symboliseert. Het maakt het voor hen gemakkelijker om zich uit te drukken zonder dat ze de 'juiste' woorden hoeven te vinden. Het visuele aspect helpt jongeren om hun innerlijke wereld te verkennen en te delen, wat een belangrijke stap is in een pastoraal gesprek.

De kaarten kunnen gehuurd worden bij Kamino Antwerpen.

© Kamino

VRIEND VAN KAMINO

Deze week:

Katrien Braeckmans

Afkomstig van:

Mortsel

Je kan me kennen van:

De jongerenavonden

Ik ben een vriend van Kamino omdat ... Ik voel me er helemaal thuis. Mijn eerste vriendschappen zijn er ontstaan. Door Kamino kan ik mezelf zijn en heb ik op een speelse en leuke manier mijn geloof kunnen ontdekken en beleven. Dat vind ik megato!

Mijn favoriete lied ...
Heer, uw licht en liefde schijnen. Kamino is het licht in mijn leven.

Mijn favoriete Bijbelverhaal is ...
Matteüs 13, 31-32: Het mosterdaadje.
Ik kies voor dit Bijbelverhaal omdat ik de kans heb gekregen om te groeien van een klein verlegen meisje naar een jonge gelovige meid. Ik heb dankzij Kamino mezelf ontdekt en ben gegroeid in mijn geloof.

Mijn favoriete Kamino-herinnering is ...
mijn eerste herinnering aan de cursus animator in Vremde in 2004. Daar is mijn Kamino-avontuur begonnen!

Dit is de volgende Vriend van Kamino :
Dieter Roziers

ANNA VAN JEZUS

KARMELIETES MET EEN MISSIE

Ana de Jesús of Anna van Jezus, zoals ze bij ons genoemd wordt, was de vrouw in de spotlights tijdens het pausbezoek aan ons land. Bij het begin van de eucharistieviering in het Koning Boudewijnstadion in Brussel verklaarde paus Franciscus de karmelietes zalig. Wie is die vrouw? Waarom wordt ze zalig verklaard? 'Relevant' legde het oor te luisteren bij de karmelietessen in Antwerpen.

Lea Verstricht

› *Moeder Margareta in haar cel*

Anna van Jezus is niet zo gekend in de Karmel van Antwerpen, vertrouwt moeder Margareta (88) van de Karmelgemeenschap aan de Rosier in Antwerpen me toe.

Tijdgenote

Anna van Jezus was een tijdgenote van een andere Anna, de zalige Anna van Sint-Bartholomeus. Die laatste is de stichteres van de gemeenschap die, meer dan vierhonderd jaar later, nog steeds op dezelfde plaats in de Rosier in Antwerpen leeft. Over Anna van Jezus bestaat nog maar weinig Nederlandstalige literatuur, waardoor het voor de ondertussen internationale gemeenschap in Antwerpen niet vanzelfsprekend is om haar geschriften te lezen.

Ondanks de geringe bekendheid in Antwerpen heeft Anna van Jezus, als rechterhand van Teresa van Avila, toch een stempel gedrukt op de levenswijze zoals die vandaag nog wordt beleefd in de gemeenschappen van de Karmel. Moeder Margareta haalt drie elementen aan: "Het eerste is naar de kern gaan: voor God staan en je hele leven daarop richten. Ten tweede voeren we missionering en nieuwe stichtingen hoog in het vaandel, ook vanuit Antwerpen. Ten derde zetten we sterk in op internationalisering, zoals de huidige gemeenschap in de Rosier met een zuster uit Japan en drie uit de Filipijnen."

In de zestiende eeuw nam Teresa van Avila het initiatief om de Karmel te hervormen. Ze kende de geschoeide karmelietessen van de Encarnación (ook in Avila), waar ze als jonge Teresa de Ahumada y Cepeda intrad vooraleer ze de hervorming invoerde,

WAS JIJ ERBIJ?

het pausbezoek

› Moeder Margareta van de Karmel in Antwerpen in een filmpje op het grote scherm tijdens de pausviering.

die de ongeschoeide karmelietessen worden genoemd. Teresa wilde immers een meer sober en arm leven leiden, in kleine gemeenschappen.

Sterke vrouwen

Ze begon met dertien mensen. Maar dat bleek al snel te weinig om de organisatie van de gemeenschap rond te krijgen. Ze nam daarom ook lekenzusters aan, die niet deelnamen aan het koorgebed (bij wie onder meer de zalige Anna van Sint-Bartholomeus). Al snel kreeg Teresa hulp van Anna van Jezus, die ze er na een jaar op uitstuurde om een nieuwe Karmel te stichten. Teresa had gemerkt wat een sterke persoonlijkheid Anna had en gaf Anna haar volle vertrouwen. Moeder Margareta beklemtoont wat een

sterke figuren die vrouwen waren. Zit die kracht ook nog in de huidige spiritualiteit en levenswijze? “De achtergrond is zo boeiend en wereldomvattend”, weet mijn gespreksgenote. “Het missionaire karakter is een deel van de spiritualiteit die begon met Teresa van Avila en Anna van Jezus. Wat zij hebben gerealiseerd, is formidabel. De stichtingen gingen letterlijk de wereld rond.” Zo wordt de essentie van de spiritualiteit van de Karmel heel concreet: de liefde van Christus in de wereld brengen en de hele mensengemeenschap mee opnemen in het gebeds- en gemeenschapsleven.

Oefenschool in de liefde

Die wereldwijde stichtingen brachten ook de internationalisering mee van de

gemeenschap in Antwerpen. “In het doodeenvoudige leven zijn er vele mogelijkheden om te groeien voor God”, ervaart moeder Margareta elke dag opnieuw. “Het contact met de levensvormen uit verschillende culturen daagt uit om de liefde in alle praktische dingen te vinden en daarin het gemeenschapsleven vorm te geven. Ik moet en blijf me daar echt in oefenen. De Karmel is een oefenschool in de liefde van Christus en dat duurt levenslang.”

Ofschoon hun leven zich hoofdzakelijk afspeelt achter blinde muren en gesloten poorten en deuren, komt de wereld binnen via bijvoorbeeld de ontvangst van mensen. “We luisteren en horen wat ze verlangen. De contacten met mensen zijn onuitputtelijk.”

IK WERD BELUISTERD

EN KREEG ANTWOORD

Het is al laat in de avond wanneer enkele van de vijftien slachtoffers van seksueel misbruik binnen de Kerk, die op 27 september een gesprek hadden met paus Franciscus, na wat gegeten te hebben, binnensijpelen in de hal van het Interdiocesaan Centrum in Brussel, waar een aantal journalisten hen opwachten. Voor de slachtoffers die de pers liever niet te woord wilden staan, werd op hun vraag discretie in acht genomen. Lieve Brouwers (83) uit Scherpenheuvel heeft blosjes op haar wangen. “Ja, het was een emotionele dag”, reageert ze op mijn vraag. “Maar het is goed geweest, héél goed.”

Ilse Van Halst/Otheo

“Bent u zich eigenlijk bewust van de impact dat seksueel misbruik heeft op het gezin?” Dat vroeg Lieve aan de paus tijdens diens ontmoeting met vijftien slachtoffers. “Wat wij thuis meegemaakt hebben, begon in mijn jeugdijaren en heeft zijn impact tot op heden. Daarom was ‘het gezin’ mijn insteek. Want daarover heb ik tot nog toe nog niet veel gehoord. En misbruik heeft niet enkel een impact op het slachtoffer, maar op het hele gezin. Ik heb kunnen uitleggen aan de paus wat er gebeurd is, wat de gevolgen waren voor mijn broer en wat de gevolgen waren voor mij.” (Haar getuigenis verscheen reeds in *Relevant*, mei 2024.)

➤ *“De paus schaamde zich en had vooral heel veel verdriet. We hebben dat ook mogen zien, want hij verbeet zijn tranen”, vertelt Lieve Brouwers over de ontmoeting van de slachtoffers met paus Franciscus.*

Meteen en rechtstreeks

De paus wachtte niet tot alle slachtoffers hun verhaal hadden verteld om dan een algemene reactie mee te geven. “Nee”, reageert Lieve, “hij antwoordde meteen en rechtstreeks op de vraag van elk slachtoffer. Toen ik bijvoorbeeld sprak over het gezin, pikte hij meteen daarop in. Hij beaamde dat hij begreep dat misbruik een impact heeft op het hele gezin.”

Als mens

Dat ze na de zwijgcultuur in de Kerk haar verhaal mocht vertellen aan de paus vond Lieve bijzonder. “Ook de manier waarop. We waren al bijeen in een salon, waar we wat te eten en te drinken kregen en met elkaar aan het praten waren, toen hij met enige vertraging werd binnengereiden. Daarop namen we plaats. Ik had het voorrecht om slechts een halve meter van hem te zitten. Zo kon ik als slechtiende ook heel goed zijn reacties zien. Dat was heel bijzonder. Want hij was daar echt aanwezig als mens, ook als paus, maar vooral als mens. En zijn reacties waren die van de mens in hem.”

schaamde en vooral heel veel verdriet had. En we hebben dat ook mogen zien, want hij verbeet zijn tranen.”

Beantwoordde de ontmoeting aan haar verwachtingen. “Ja, en veel meer dan dat. Sommigen koesterden geen verwachtingen? anderen weinig. We wisten het niet. Maar het is veel meer geworden”, meent Lieve. “Ik heb hem in mijn inleiding ook gezegd dat we vonden dat we eigenlijk weinig tijd kregen en gevraagd of ieder van ons zijn boodschap wel zou kunnen geven. En daarin heeft hij ons meteen gerustgesteld. En inderdaad heeft iedereen zijn verhaal kunnen doen. Daarom heeft het ook twee uur en vijftien minuten geduurd in plaats van het vooropgestelde uur. Nadien was er ook nog tijd om foto's te nemen en heeft hij ons een geschenk gegeven. Hij was heel erg persoonlijk.”

“In de commissie mocht ik mijn verhaal niet vertellen”, betreurt Lieve, “nu werd ik wel beluisterd én kreeg ik antwoord, een echt antwoord, op mijn vragen. Soms ook vroeg de paus ons om advies: ‘Wat denken jullie dat we zouden kunnen doen?’”

Hij geloofde ons

Om het misbruik te verwerken was dit een speciale ervaring. “Je beluisterd voelen door de ‘prins van de Kerk’ is bijzonder. Ook al verwacht je niet veel, omdat het de paus is, en je ervan uitgaat dat hij aan geplogenheden gebonden is, maar dat was dus niet zo. Hij sprak als mens, hij geloofde wat we zegden, hij erkende het misbruik en het leed. En waar er uitgesproken werd dat er geen erkenning was, vroeg hij om alles op te schrijven en aan hem te bezorgen. En hij beloofde een antwoord te geven.”

Lieve mocht de inleiding uitspreken. “Ik stond recht om hem toe te spreken, maar hij zei meteen: ‘Maar nee, ga zitten. De avond duurt nog te lang.’ Dat maakte me rustig. Ik heb gezegd dat we blij waren dat hij naar ons wilde luisteren, maar ook dat we de spreekbuis waren van zo vele andere slachtoffers die er niet bij konden zijn. Ik mocht hem ook de brieven overhandigen die andere slachtoffers aan hem geschreven hadden met hun verhaal. En dat was best een pak. Ik heb meteen gevraagd of hij die zelf zal lezen en zal beantwoorden, waarop hij onmiddellijk bevestigend reageerde.”

“Hij was heel empathisch. Hij luisterde echt en je kon aan zijn gezicht zien wat het hem deed. Iemand vroeg dat later ook uitdrukkelijk aan hem, waarop hij antwoordde dat hij zich

WAS JIJ ERBIJ?

het pausbezoek

Verontschuldigen? Vergiffenis? Vooreerst legde de paus uit wat beide betekenen, vertelt Lieve. “Verontschuldigen kan je aanbieden vanwege meerdere personen. Vergiffenis vraag je vanuit jezelf, want vergeving vragen komt diep uit het hart van de persoon die het vraagt. Nadien bood hij niet alleen zijn verontschuldigen aan, maar vroeg hij echt om vergiffenis. Hij zei dat hij zich diep schaamde, want dat misbruik eigenlijk crimineel is. En dat wie dat toedekt, mee verantwoordelijk is. En dat is iets, zo zei hij, wat ik absoluut niet kan tolereren.”

Wat ze nog verwacht? “Ik heb de paus gevraagd of hij het misbruik wilde aankaarten tijdens de viering in het Koning Boudewijnstadion, voor die bijna veertigduizend mensen. Hij beloofde dat hij dat zou doen. Hij liet dat ook noteren door een priester-vertaler die bij hem was. Hij liet de man wel een tiental zaken opschrijven die hij wilde onthouden en

Op 17 november om 17.30 uur worden de slachtoffers van misbruik herdacht in Koekelberg, Gent en Hasselt. Ons bisdom sluit aan bij de viering in de basiliek van het Heilig Hart in Koekelberg. Voor herdenkingen in parochies werkte het ICL teksten uit. Meer op www.liturgie.be.

later opvolgen. Voor mij is het duidelijk dat hij hier iets mee wil doen, dat hij zelf wil onderzoeken hoe het seksueel misbruik al dan niet is aangepakt in de Belgische Kerk en of er inderdaad veel onder de mat geveegd is.”

Ze vervolgt: “Ik hoop ook dat er nog een aflevering van de documentaire *Godvergeten* wordt gemaakt, waarin aan bod komt wat er al wel gebeurd is binnen onze Kerk, wat de bisschoppen en de meldpunten al wel gedaan hebben. Want er is al wel veel gebeurd, ook al is het niet genoeg.”

Dat de Kerk nu een nultolerantie hanteert en een beleid naar de toekomst wil uittekenen voor slachtoffers in onze samenleving juicht ze toe. “We hopen enkel dat dat niet binnen zes maanden gebeurt, maar nu. We hebben de paus gevraagd om onze bisschoppen erop aan te spreken dat dat nu moet gebeuren.”

Lieve liet nog weten dat de slachtoffers ondertussen werden uitgenodigd voor een vergadering met aartsbisschop Luc Terlinden, die hen zal informeren over het verdere beleid in verband met misbruik in de Kerk.

➤ *Hoe kan de Kerk de wonden van de overlevers zien, erkennen én ervan leren? Hoe bouwen we aan een nieuwe cultuur in de Kerk waarin iedereen zich veilig, beschermd en geborgen weet? Hoe kan elk kerkelijk gezag in balans gebracht worden en elk beleid transparant gemaakt worden?” Dat vroeg Mia De Schamphelaere, coördinator van het Opvangpunt seksueel misbruik in de Kerk, aan paus Franciscus in de basiliek van het Heilig Hart in Koekelberg. Hij antwoordde haar: “Dank, Mia, voor het fantastische werk dat je doet, dat je woede en pijn omzet in hulp en nabijheid. Misbruik veroorzaakt afschuwelijk lijden en wonden. Het ondermijnt ook de weg van het geloof. En er is veel barmhartigheid nodig om niet met een hart van steen bij het lijden van de slachtoffers stil te staan, maar hen onze nabijheid te laten voelen en alle hulp te bieden die we kunnen, om van hen te leren, om – zoals je zei – een Kerk te zijn die iedereen dient zonder iemand te domineren. Want ja, een van de wortels van het geweld is machtsmisbruik, wanneer mensen hun macht misbruiken om anderen te manipuleren.”*

HOPE HAPPENING

MINI-WERELDJONGERENDAG OP BRUSSELS EXPO

In het kader van het pausbezoek organiseerden een veertigtal christelijke jongerenverenigingen in Vlaanderen, Wallonië en Brussel, bij wie ook Kamino, met de steun van de Belgische bisschoppen een Hope Happening op Brussels Expo in Brussel voor jongeren, gelovig, niet-gelovig en zoekend. De bijeenkomst is meteen de voorbereiding op het Jongerenjubileum eind juli 2025 in Rome.

► Aankomst en aanschuiven aan de Heizelpaleizen ...

► Overal gezellige drukte en vrolijkheid.

► Ook influencer Simon Eraerts is vandaag een pelgrim.

► Dé verrassing van Hope Happening: het jongerenfestival stond niet op het programma van paus Franciscus, maar hij verschijnt toch.

► Feestelijk afsluiten met de set van de Portugese priester-dj padre Guilherme.

► Geen slaapzaal, maar een slaaphal voor zowat drieduizende overnachtende jongeren. Uitkijkend naar de viering met de paus op zondag.

Relevant

geloof / kerk / mens / maatschappij

Volgende keer:

PELGRIMS VAN HOOP

www.relevant-bisdomantwerpen.be

